

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENEK

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Telefoni uredništva in uprave: 29-92, 29-93, 29-94, 29-95, 29-96 — Izbaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Francosko-angleški pritisk v Rimu

Anglija in Francija sta napravili te dni zelo resen poskus, da spravita s sveta prepričanje glede Španije. Zanimivo in obenem za miselnost naše dobe značilno je pri tem, da do sedaj vsi poskusi, špansko rano zaceliti z nekim složnim postopkom miroljubnih in kulturnih držav, niso uspeli. Zveza narodov je takoj dvignila roke v zrak. Potem so sklicali izven Zeneve neki zbor evropskih držav — 23 se jih je prijavilo — ki je leto dni zasedal v Londonu, govoril, pisal, glasoval, končno pa spravil papirje v miznico in odšel domov. Zgodilo se je ko takrat v francoski revoluciji, ko so imeli ministri sejo in je vdrl v zborovalnico Mirabeau ter zavpil: »Bankrot stoji pred durmi in vi še modrujete.« Dejansko sta ostali na pozornici samo še Anglija in Francija na eni in Italija na drugi strani, med njimi pa prepad medsebojnega zaupanja in neprestane intrige tretjih sil, ki jim ne gre v račun, da bi okrog španskega polotoka nastopilo zopet mirno ozračje. Anglija in Francija, ki ju je prav španska državljanska vojna tesno združila in dosegla, kar se preje niti še tako spretne diplomaciji niti še tako surovim nemškimi izjavljanjem ni posrečilo, sta končno obupali nad skupnimi modrovanji evropskih držav ter sta se odločili, da bosta rajši sami reševali bankrot, ki je pred durmi, kakor pa da bi še zavlačevali negotovost, v kateri dve tako veliki državi ne moreta trajno živeti. Odločili sta se za zelo močan nastop v Italiji.

Dne 2. oktobra sta zastopnik Anglije lord Perth in zastopnik Francije Blonder odnesla v italijansko zunanje ministrstvo pismi z istim besedilom, v katerih francoska in angleška vlada stavljata Italiji zelo pameten in praktičen predlog. V teh pismih Francija in Italija čestitata italijanski vladi, da je po svojem znanjem ministru grofu Cianu kakor tudi po svojem zastopniku pri Zvezi narodov Biva Scoppu dala nedvoumno obljubo, da trenutno nima namena pošiljati novih vojaških odredov v Španijo in da bo takoj odpoklicala tudi vse tamkaj se boreče prostovoljce, kakor hitro bo vzpostavil mir na španskem polotoku. Anglija in Francija izražata tudi svoje veliko veselje nad tem, da jima hoče Italija pomagati pri nadziranju Sredozemskega morja proti neznanim roparskim podmornicam in letalom, ki nadlegujejo trgovinske ladje na tem morju. Iz teh dveh izjav sklepa Italija, da Francija in Anglija, da je italijanska vlada sedaj pripravljena, da načne razgovore tudi o vprašanjih, ki Franciji in Angliji ležijo pri srcu in ki jih je treba v imenu mira čim prej spraviti s sveta, namreč, da Italija izprazni tudi Balearsko otočje, ki so ga njene oborožene sile zasedle in ga samostojno upravljajo in da s takojšnjim umikom svojih prostovoljcev v Španiji omogoči čimprejšnje pomirjenje na polotoku, kar pa je nemogoče, dokler se na španskem ozemlju nahajajo tuje oborožene sile. Anglija in Francija sta mnenja, da bi bilo najbolj modro, da se o teh težavah med seboj pogovore samo tri države, ki so španskemu problemu najbližje, namreč Italija, Francija in Anglija, ki naj bi se v ta namen zbrale na posebni konferenci v Rimu. Ako bi se pri teh razgovorih izkazalo, da je odpraviti tujih prostovoljcev nemogoče, bi seveda za Francijo in Anglijo, ki sta se edini trudili, da bi izločili vsako tuje vmešavanje v špansko državljansko vojno, nastal neugoden položaj v toliko, ker bi morali pač tudi oni opustiti vsako nadaljnjo borbo proti vmešavanju, čeprav bi jima to bilo težko in odvratno. Ako pa bi se izkazalo, da je po preteku gotovega časa vendar možno odstraniti prostovoljce in tuje redne čete tako z Balearov kakor s španske celine, potem bi se med tremi državami lahko načela še nadaljnja koristna pogajanja na primer o priznanju obeh borečih se taborov in morda celo o bodoči ustavi v novi Španiji.

Tako govori francosko-angleška nota, poslana italijanski vladi. Po vsebini je jasna. Tudi v vseh namigavanjih, ki jih mora Italija razumeti tako, da bo Francija odprla svojo mejo, Anglija pa odklonila vsaka pogajanja za ureditev sredozemskega spora, ako bi Italija odrekla sodelovanje pri predloženi konferenci treh držav v Rimu, je nota več kot razumljiva. Razumljivo je v njej predvsem to, da Angliji in Franciji gre mnogo manj za Španijo kot takšno, za zmago enega ali drugega tabora, kakor za to, da Italijo pregovorita ali drugače prisilita, da zapusti postojanke, ki jih je zasedla in ki so trajna nevarnost za pomorske zasede, ki jih Francija in Anglija imata v vzhodnem delu Sredozemskega morja. Prisotnost italijanskih čet na španskih tleh je stalna grožnja za svobodno prehod skozi gibraltarske ožine, obrambna črta, ki jo Italija lahko ustvari med Sardinijo in Baleari, pa lega prav počez čez življenjsko cesto, ki veže Francijo z njenimi severnoafriškimi posestmi. Francosko-angleški korak v Rimu ima v velikem okviru človekoljubnega dejanja za pomirjenje Španije same mnogo bolj to praktično-politično ozadje, ki tiče angleške in francoske varnosti v vzhodnem Sredozemlju. Tako tudi razumemo, da sta Francija in Anglija rajši sami nastopili, kot pa da bi se v Zenevi ali pri londonskem odboru za nevmešavanje še nadalje prekljali v družbi držav, ki teh praktičnih koristi nimajo in razvijajo tamkaj samo dolgovazne ideologije o politiki v oblakih.

Nova leži sedaj v Rimu. Mussolini, ki se je iz Nemčije vrnil zelo utrujen — čemur se nikdo ne bo čudil — je na počitku v svoji hiši v Rocca delle Caminate, in dokler ga ni nazaj v Rim, mu o noti tudi ni treba ničesar vedeti. S tem pa ni rečeno, da o njeni vsebini in o odgovoru, ki ga bo treba dati na tako jasno postavljena vprašanja, ne premissljuje. Kakšen bo italijanski odgovor? Po šumnih manifestacijah v Berlinu, kjer sta Mussolini in Hitler znova prisegla na »osišče Rim—Berlin«, je skoraj gotovo, da bo Italija poskusila potegniti v predložene posvete treh držav tudi še Nemčijo in tako srečno priti — po dolgi krivulji treh let — do svojega tolikanj obvezanega pakta štirih velesil, ki takrat ni mogel zaživeti. Brez Nemčije verjetno ne bo šla sama za mizo, okrog katere bosta sedela Anglež in Francoz. Če pa povabijo še Nemčijo, je skoraj gotovo, da se bo pojavil tudi intrigant Litvinov

Vlada ljudskega zaupanja na delu:

Zvišanje uradniških plač

Povišanja je deležno v prvi vrsti nižje uradništvo

Belgrad, 6. oktobra. m. Danes popoldne od 5 do 7 je imela vlada pod predsedstvom dr. Stojadinovića sejo, na kateri je poleg ostalih resornih vprašanj ministrski svet sprejel:

1. predlog, s katerim se od 1. novembra 1937 povišajo osebne in draginske doklade državnim uslužbencem;
2. odlok, s katerim se od 1. novembra 1937 povišajo plače uradnim pripravnikom;
3. odlok, s katerim se od 1. novembra 1937 povišajo nagrade dnevniciarjem v državni službi;
4. odlok, s katerim se odobrijo finančnemu ministru letni krediti v znesku 240 milijonov din za pokritje izdatkov za povečanje plač državnim uslužbencem;
5. odlok, da Državna hipotekarna banka lahko za hipotekna posojila, ki so bila odobrena

do 1. aprila 1931, zniža obrestno mero od 9.8% ali 7% na 6% letno;

6. odlok, s katerim se avtonomne minimalne carinske postavke na avtomobile vseh vrst znižajo na 15% vrednosti;
7. uredbu, s katero se uvaja obvezna prodaja in potrošnja mešanice bencina z alkoholom za pogon motorjev in s katero se trošarina na plinsko olje zviša, znižajo pa se trošarinske dajatve za mešanico pri vseh javnih telesih ter se določijo znižanje prodajne cene za to pogonsko sredstvo;
8. odlok, s katerim se znižajo carinske postavke pri uvozu bencina ali plinskega olja za mazanje;
9. uredbu, kadar in pod katerimi pogoji se lahko prekine in ustavi postopanje za monopolne in trošarinske prestopke;

10. sklep, da se izda uredba z zakonsko močjo o gospodarskem dvigu južnih krajev.

Jutri popoldne bo finančni minister sprejel časnika ter jim dal posebno izjavo o povišanju plač državnim uradnikom, v kateri bo podrobno objasnili sklepe današnje vladne seje, na podlagi katerih se bodo povečali prejemki državnemu uradništvu. V razgovoru s časnikarji so člani kraljevske vlade izjavili, da se po sklepu današnje vladne seje vračajo vsem aktivnim državnim uslužbencem posebne draginske doklade in doklade za otroke, v kolikor so jim bile leta 1935 odvzete odtisno zmanjšane. Zvišanje uradniških plač se nanaša predvsem na nižje uslužbenstvo ter bo segalo pri višjem uradništvu samo do IV.-1.

Japonci bodo dregnili v sovjetsko Rusijo

Zaradi petroleja na severnem Sahalinu Veliki vojni posvet v Tokiu

Tokio, 6. okt. TG. Snoci je bila skupna konferenca zastopnikov japonske petrolejske industrije na severnem delu Sahalina in pa zastopnikov zunanega, vojnega, trgovinskega in industrijskega ministrstva. Tudi admiraliteta je poslala svoje zastopnike. Konferenca se je pečala z vprašanjem, kako najbolje zavarovati japonsko petrolejsko industrijo v severnem Sahalinu, do katere ima Japonska pravico na podlagi l. 1925 s sovjetsko Rusijo (severni del Sahalina je ruska last) sklenjene pogodbe, ki velja za dobo 40 let. Konferenca je ugotovila, da so japonske pravice v vedno večji nevarnosti, to pa zaradi brezobzirnega postopanja sovjetskih oblasti, ki zatirajo japonske nameščence in na vse močje načine ovirajo delo japonske petrolejske družbe. Zastopniki s Sahalina so predložili celo vrsto sporov, ki so nastali s sovjetskimi oblastmi. Našteli so vse one nameščence, ki so jih Sovjeti dali zapreti iz različnih vzrokov, nadalje tudi listo šikan, ki so jih Sovjeti zagrešili, ker so ovirali izkoriščanje petrolejskih vrelcev, zapirali radiopostaje, preprečevali brzogovne zveze in splošno onemogočali delo pri številnih vrelcih na ta način, da so prepovedali izgradbo odtočnih petrolej. vodov. Konferenca je pozvala zastopnika zunanega ministra, naj napravi primerne korake pri sovjetski vladi, da se te ovire ukinejo. Vojni minister in zastopnik admiraliteta sta ta predlog krepko podprla. Verjetno je, da bo japonska vlada v kratkem poslala protest v Moskvo glede Sahalina in — ako čitamo današnje japonske časopise — pristavila

tudi grožnjo, da bo v nasprotnem primeru morala pač sama s svojimi sredstvi braniti japonske pravice.

Japonski načrti s severno Kitajsko „Poltrajna“ zasedba — „polneodvisna“ samostojnost

Vladni »Asahišimbun« je objavil zelo značilen uvodnik o vprašanju, kakšna naj bo bodoča uprava v petih severnokitajskih pokrajinah, ki so jih japonske čete večidel že zasedle ali jih bodo v kratkem zasedle. List pravi, da Japonska nikdar ni izrazila željo, da bi si te pokrajine priključila, ali jih odrgala od kitajske države celote. Japonska tudi ne namerava svoje čete za stalno pustiti na tem ozemlju. Pogoj je seveda, da Kitajska začne z Japonci sodelovati in opusti zvezo s sovjetsko Rusijo in da neha s podajevanjem vojne. Če bi se to ne zgodilo, bi bila Japonska prisiljena, da zasede glavne važnejše točke v teh pokrajinah »poltrajno«. Uprava teh pokrajin bi v tem primeru morala dobiti »polneodvisen značaj«. Vse je torej odvisno od kitajske vlade v Nankingu. Najlepše bi bilo, da se ustvari krajevna avtonomija, ki bi bila pod nadzorstvom kitajske vlade v Nankingu. Če bi pa to ne bilo mogoče zaradi zadržanja Kitajske, potem ne bo drugega izhoda, kakor da se ustanovi »polneodvisna uprava«, ki bi jo morale nadzirati japonske »poltrajne« posadke. Druge možnosti na severnem Kitajskem ni, zaključuje vladni list. S tem je Japonska vlada na poluraden način prvič odkrila svoje politične namene na severnem Kitajskem.

Pri Šanghaju

Šangaj, 6. oktobra. b. Severnega kolodvora, ki so ga Japonci obstreljevali skozi 4 dni, sploh ni več. Ves kolodvor je ena sama razvalina. To pa je tudi edini uspeh, ki so ga Japonci dosegli pred Šangajem. Na nobenem šangajskem bojišču niso Japonci napredovali toliko, da bi se moglo govo-

riti o kakšni zmagi. Dosegli so le manjše krajevne uspehe, ki ne pomenijo nič. Rezultat štiridnevne ofenzive so bile samo ogromne žrtve z obeh strani. Zaradi tega je japonski glavni štab zelo potr, ker ni pričakoval, da bodo Japonci tukaj prav za prav poraženi. Za japonske kroge je to hud udarec, tembolj, ker so bili pričarani, da bodo etrli odpor Kitajcev. Japonci si bodo lahko čestitali, če se bodo rešili iz mučnega položaja pred Šangajem na časten način.

Davi je zavladal na vseh bojiščih okrog Kiangvana in Capeja mir. Japonci so vrgli sedaj vse svoje sile proti Lotjenu, da rešijo sedanje divizije obupnega položaja, v katerega so zašle. V področju Lotjena je veliko število kanalov, ki so določeni za plovbo. Kitajci so te kanale zaprli ter poplavalili ozemlje. Na mnogih krajih tičijo japonski vojaki do grla v vodi in največji problem za japonski generalni štab je sedaj, kako rešiti te vojake iz mučnega položaja. Topniški dvoboj pa traja na tem bojišču naprej. Ker pa je povsod mnogo vode, granate ne morejo eksplodirati ter ne povzročajo skoraj nobene škode. Šrapnel se Kitajci ne bojijo, kar so pokazali že od vsega začetka. Tudi v pokrajini Šansi japonske čete ne prodirajo več. Prvotno so Japonci od tukaj sporočili velike uspehe, sedaj pa se samo omejujejo na to, da zanikujejo uspehe Kitajcev. Vse kaže, da so dobili Kitajci tukaj močne okrepiteve in ponekod prešli v napad.

Tokio, 6. oktobra. b. Od začetka sovražnosti med Japonsko in Kitajsko so doslej potopili Japonci sedem kitajskih lahkih rusilcev, 8 topničark in 14 torpedovke. Dalje so uničili 315 kitajskih letal, deloma v zraku, deloma v hangarjih, porušili so 15 kitajskih letališč in uničili 21 vojnih objektov.

Zveza Narodov nudi Kitajcem — moralno pomoč

Zeneva, 6. oktobra. AA. (Havas) Snoci je skupščina proučevala poročilo posvetovalnega odbora o kitajsko-japonskem sporu. Paul Boncour je v svojem govoru med drugim dejal: Dolžni smo dati moralno oporo državi, katere najstarejšo civilizacijo — starejšo od vseh naših — spoštujemo in katere prebivalstvo sedaj tako trpi. Prav tako ne smemo nič opustiti, kar bi ji lahko nudilo večjo odpornost, in stvar neposredno prizadetih držav samih je sedaj, da dajo Kitajski pomoč, v kolikor je ta mogoča. Podobno so govorili tudi drugi zastopniki. Na koncu je nastopil sovjetski delegat Litvinov, ki je med drugim poudaril: Obzaluemo, ker ne moremo kitajskemu narodu drugače pomagati, kakor samo moralno. Končno je še kitajski delegat Wellington Koo dal mirno izjavo, v kateri je poudaril, da so predlogi posvetovalnega odbora daleč od tega, da bi zadovoljili Kitajsko, toda pripravljeno smo jih sprejeti pod pogojem, da ostane Kitajski še nadalje dana možnost, da predloži svoje prvotne zahteve, čim bi se ji to zdelo potrebno. — Resolucija je bila nato enoglasno sprejeta.

Göring pride na Dunaj da pomiri razburjeno Avstrijo, ali da jo posvari zaradi stikov s Prago

Dunaj, 6. okt. TG. Avstrijski zvezni kancler je sprejel iz Berlina od svojega poslanika v Nemčiji ing. Tauschitza poročilo, da namerava general Göring v kratkem obiskati Avstrijo in se ustaviti pri državnem tajniku za zunanje zadeve dr. Schmidtu. Poročilo pravi, da hoče Göring Schmidtu vrniti obisk, ki mu ga je napravil v Berlinu pred tremi tedni. General Göring bi rad prišel na Dunaj še v mesecu oktobru. Schmidt je bil poslan k Göringu, da natančno poizve, kakšne namene ima Mussolinijev sestanek s Hitlerjem. Göring je bil takrat v Nürnbergu na kongresu narodnosocialistične stranke in se je z letalom odpeljal v Berlin, da je dr. Schmidtu obrazložil pomen Mussolinijevega obiska pri Hitlerju. Schmidtove informacije, ki jih je prinesel s seboj iz Berlina, na Dunaju niso napravile zadovoljivega vtisa. Kancler Schuschnigg je hotel izvesti rahlo preprosto vlado, izvagonirati predstavnika Heimwehra, maršala Hülgertha, in imenovati za podkanclerja Guido Zernatta in mu poveriti vrhovno vodstvo domovinske fronte, dok-

tor Schmidt bi imel postati samostojen zunanji minister, Stajerc Peter Krautland bi imel dobiti finančno ministrstvo namesto dosedanjega dr. Neumayerja. Toda informacije iz Berlina so bile tako malo zadovoljive, da je Schuschnigg preprosto vlado odložil na nedoločen čas, Schuschnigg je šel še korak dalje. Sestal se je s češkoslovaškim predsednikom vlade dr. Hodžo v Badenu pri Dunaju, da s tem javno pokaže, kaj misli o Mussolinijevem obisku pri Hitlerju. To je povzročilo val ogorčenja in političnega obrekovanja po vsem nemškem časopisu, ki dolži Schuschnigga veleizdajstva nad nemškim narodom. Sedaj se je odločil Göring, da vso stvar zopet popravi. General Göring je za te vrste posle baje zelo uporaben. Na Dunaju se sedaj sprašujejo, kaj more neki prinesiti Göring dobrega, ko pa je vsak dan več dokazov, da Nemčija Avstrijo le v toliko spoštuje, v kolikor ji je podložna, a jo takoj zasovraži, kakor hitro poskusi napraviti samostojno kretinjo.

Na obletnico smrti kralja Aleksandra

Belgrad, 6. okt. AA. 9. oktobra t. l. na obletnico tragične smrti Viteškega kralja Aleksandra Zedinitelja se bo narodno predstavništvo, ko se udeležijo žalnih cerkvenih obredov v belgrajskih cerkvah, odpeljalo na Oplenac, da se pokloni spominu neumrlega kralja.

Sprejemi pri knezu-namestniku

Belgrad, 6. oktobra. AA. Nj. kr. Vis. knez-namestnik je danes ob 18. sprejel na Belem dvoru na Dedinju prosvetnega ministra Dimitrija Magaraševića in novega ministra za pošte Vojka Cvrkiča.

Kneginja Olga operirana

London, 6. oktobra. AA. Nj. kr. Vis. kneginja Olga je v Londonu prestala lažjo operacijo. Njeno zdravstveno stanje je zadovoljivo.

in že kaj spredel, da razžene zbrano omizje. Ker pa je Franciji in Angliji resno na tem, da rešita svoji lastni vprašanji varnosti svojih pomorskih zvez, smemo pričakovati, da bo italijanski odgovor takšen, da vrat ne bo zaprl in bo omogočil francoski in angleški vladi, da poleg predlogov stavi Italiji tudi nekatere otipljive, praktično-politične ponudbe. Med temi ponudbami naj bi bila tudi ta, da bodo iz Španije odšli vsi tuji državljani, torej tudi zelo močni odredi francoskih prostovoljcev, ki jih je tja poslala francoska ljudska fronta. Nikar ne dvomimo, da bo os Rim—Berlin, ki zadnje čase pri svojem rimskem koncu itak že precej niha proti Londonu, popustila in bo Italija, ki ima okrog Španije in v Sredozemlju vsaj tako važne skrbi glede svoje varnosti, kot jih imata Francija in Italija, lahko šla nazaj v svoje naravno ležišče, Španija pa proti miru.

Sovjeti v znamenju „novega patriotizma“ „Boljševizem se boji vojne“

Bukareški list »Le Moment« priobčuje od svojega varšavskega dopisnika informacije o notranjem položaju Sovjetske Rusije, ki jih v izvlečku podajamo tudi našim čitateljem.

Čiščenje, pravi članek, se v boljševiških vrstah neprestano nadaljuje. Treba je samo pogledati v boljševiški tisk, da vidimo neprestane nove obtožbe, ki jih naperja proti raznim boljševiškim voditeljem. V resnici je položaj takšen, da ni nobenega še tako polnokrvnega komuniste v boljševiški Rusiji, ki bi mogel vedeti, kaj je toliko proslavljena generalna linija Stalinova politike, to se pravi: on morda uganje, kaj je geslo za danes, ne more pa pri svoji najboljši volji vedeti, katerim smernicam bo že jutri moral slediti, da ne izgubi glave. Sovjetski uradnik, član stranke, voditelj organizacije itd., dobiva svoje direktive iz sovjetskih listov, predvsem iz »Pravde« in »Izvestij«. Toliko se še zanese, da mu ta dva lista moreta tolačiti, kaj je trenutno najvišja želja odločujočih krogov, da se takoj nato tudi sam pridruži nakazanemu stališču. Zato smatra vsak javni funkcionar, da je njegova življenjska dolžnost, da temeljito in natančno prouči svoj dnevni časopis, da se po kakih nepremišljeni besedi ali gesti že naslednji dan ne znajde med »trockisti« in »sovražniki proletariata«.

Razume se, da tako stanje povzroča mnogo notranjega nemira in mnogo nervoze. Težko se je na koga zanesti. Noben uradnik ne more vedeti, če ne bo jutri njegov šef, ki mu daje direktive, že proglašen v vodilnem časopisu za trockista, nihče si ni na jasnem, ali mu bo poslušnost nadrejenim organom prinesla jutri slavo ali kroglo v hrbet. Tudi to ni gotovo, da ne bodo jutri tisti, ki danes obtožujejo, že sami med obtožene.

Zakaj prav za prav gre pri tem čiščenju med boljševiki? Ali je morda res, da preganjajo trockiste zaradi tega, ker žele trajno revolucijo in ker pravijo, da komunizem ne bo mogoče vzdržati, ako se ga ne posreči razširiti tudi na druge države? Po pravici rečeno, gre pri teh preganjanih kaj malo za marksistično doktrino, katero je Stalin sam že desetokrat prevrnil. Toda pod imenom trockisti gre v prvi vrsti za vse nezadovoljne s sedanjim režimom, za vse, ki so prej verovali v možnost kake demokracije v okviru boljševizma in so nad vedno hujsko diktatorstvo sedaj bolj in bolj razočarani.

Za to borbo pa rabi Stalin in njegovi pristaši krilatice, ki niso vzete iz Marxovega abecednika, ampak ki imajo korenino v ljudstvu. Proti trockizmu ali bolje leninizmu se Stalin ne bori več z marksističnimi krilaticami, ampak s poudarjenim patriotizmom. Kakor se to na prvi pogled čudno sliši, je vendarle resnica. Nek svojevrstni patriotizem je nadomestil sedaj krilatice pravovernega marksizma. V imenu tega novega patriotizma se danes Stalin bori proti takoj zvanim trockistom in tisoče vodi na morišča. Dogaja se celo, da zopet prihajajo v veljavo stari narodni junaki, iz katerih se je boljševizem 20 let norčeval. Boljševiški pisatelji imajo nalogo in za njimi dnevni tisk, da proslavljajo junake ruskega ljudstva, kakor Rurika, Olega, Igorja, Vladimira, Svjatoslava in druge veličine nekdanje ruske zgodovine. Dogodilo se je celo, da je neki profesor Šestakov smel napisati v nekem šolskem učbeniku, da je celo krščanstvo pripomoglo nekaj k napredku narodov Sovjetske Rusije, kajpada je v gotovem zgodovinskem času. Posebno je slavjen Peter Veliki, ki je trenutno poleg Stalina najbolj proslavljen narodni junak.

Zelo pada v oči, da sovjetski tisk zelo oprežno piše o velikih evropskih narodih in o njihovem političnem režimu. Pač pa se povsod toplo priporoča snovanje ljudskih front, za katerimi povsod brez izjeme stoji Kominternu. Toda tako o do-

godkih v Evropi, kakor celo na Daljnem vzhodu pišejo listi zelo zmerno, da tem laže označijo trockiste kot tiste, ki pripravljajo vojno, ali vsaj kot tiste, ki hočejo Sovjetijo zaplesti v vojno. Listi se dobro zavedajo, da je to njihovo najmočnejše orožje proti domači opoziciji, ako jo dolže, da hočejo zaplesti deželo v vojno. Kajti boljševiki se v resnici vojne boje, kakor tudi boljševiški narodi, ki so dejansko sredi vojne že od pričetka svetovne vojne, to je od leta 1914. Od tedaj namreč ni prenehala državljanska vojna, notranji teror boljševizma in gospodarska stiska. Kdor torej govori o vojni, ta je sovražnik države in naroda in to so trockisti. S tem materialom za zdaj največ operirajo boljševiški listi proti opoziciji v notranjosti. Druga njihova največja briga pa je v tem, da se z intrigami prepreči sporazumi med evropskimi narodi in med raznimi demokratičnimi in totalističnimi režimi. Boljševizem se zaveda, da bi takšen sporazum pomenjal smrt za komunizem v Evropi.

Angleški laburisti nočejo skupnosti s komunisti

London, 6. oktobra. Poizkusi levega krila, dovesti delavsko stranko k sodelovanju in v enotno fronto s komunistično stranko, so bili na strankinem kongresu z velikansko večino odklonjeni. Stališče levega krila je zagovarjal Cripps, nasprotno stališče pa je zavzel voditelj strokovnih organizacij Clynes in poslanec Morrison in utemeljeval svoje gledanje s tem, da bi tak poizkus nujno vodil do razcepitve laburistične stranke.

Roosevelt je grozil Japonski?

Pred konferenco devetih držav o kitajsko-japonski vojni

Washington, 6. oktobra. b. Po informacijah Reuterjevega urada tolmačijo merodajni politični krogi Rooseveltov govor o obrambi svetovnega mira kot znak, da so Združene države pripravljene brez katerikoli omejitve podpirati vsak skupen napor za upostavitve in ohranitev miru na svetu. Dalje so politični krogi prepričani, da je Roosevelt govoril zato, da vzpodbudi Zvezo narodov z ostrim ukrepom proti vsem napadalcem.

London, 6. oktobra. b. V vseh londonskih političnih krogih je izzval Rooseveltov govor veliko senzacijo. V Londonu so prepričani, da je bil naperjen proti Japonski, medtem ko se nemški državni menja, da je Roosevelt govoril proti boljševizmu, ki ogroža svetovni mir. Za londonsko javnost pa je bil ta govor veliko iznenadenje, zaradi česar je bil sprejet precej hladno, ker nihče ne verjame, da bodo Združene države spremenile svoje dosedanje politiko. Angleški poslanik v Washingtonu je dobil nalogo iz Londona, da se informira na merodajnem mestu v Washingtonu o pomenu nekaterih stavkov Rooseveltovega govora. Do sedaj je videti, da Roosevelt kliče k skupnemu delu proti Japonski, ki naj bi se jo prisililo, da konča vojno proti Kitajcem. Zanimiv je članek »Daily Telegraph«, ki ugotavlja, da se je Roosevelt s svojim govorom odrekel politični osamljenosti.

Slovo francoskega poslanika

Belgrad, 6. okt. AA. Predsednik vlade in zun. minister dr. Stojadinović je danes priredil v saloni zunanjega ministrstva poslovalno kosilo na čast francoskemu poslaniku grofu de Dampierre in njegovi gospe. Na kosilo so bili predsednik vlade dr. Stojadinović z gospo, trgovinski minister Vrbančič, vojni minister general Marič z gospo, turški poslanik Ali Hajdar-Aktaj z gospo, češkoslovaški poslanik dr. Girs z gospo, angleški poslanik Campbell z gospo, grški poslanik Bibika Roseti z gospo, romunski poslanik Cadere z gospo, svetnik francoskega poslanštva baron Piere Cos, tajnik Maurice Peregni, ataše Gautrin z gospo, francoski vojaški odposlanec polkovnik Bethouard z gospo in še več članov francoskega poslanštva. V imenu zunanjega ministrstva so prišli na kosilo pomočnik zunanjega ministra Pilja, pomočnik zastopnik Ivo Andrič, načelnik političnega oddelka Smiljančič z gospo, šef protokola Dušan Marvič z gospo in šef političnega oddelka Luka Lukovič.

Belgrad, 6. okt. AA. Predsednik vlade in zun. minister dr. Stojadinović je sprejel danes dopolne v svojem kabinetu v zunanjem ministrstvu angleškega poslanika sira Ronalda Campbella in grškega poslanika Bibico Rosetija.

Pri združeni opoziciji

Belgrad, 6. okt. m. Davi ob 5. sta se vrnila iz Knjaževca od Ace Stanojeviča v Belgrad zastopnika Miša Trifunović in dr. Lazica Marković, ki je prejšnji teden z Božidarjem Vlaičem in dr. Gavrilovičem bil v Zagrebu in se tam pogajal z dr. Mačkcom. Danes dopolne se je na stanovanju Miše Trifunoviča v Svetosavski ulici zbralo več pristašev Ace Stanojeviča. Na sestanku sta Miša Trifunović in dr. Lazica Marković poročala o razgovorih z dr. Mačkcom in Ace Stanojevičem. O sestanku časniki niso dobili nikakih izjav, razen zatrtila, da se stvari dobro razvijajo in da bo dopolne imel Miša Trifunović sestanek z Davidovičem in Joco Jovanovičem, na katerem bodo šefi

srbijanske združene opozicije proučili vse opombe, ki jih je k načrtu stavil dr. Maček, ter zavzeli do njih skupno stališče. Opozicionalci so tudi danes zatrjevali, da vlada med Ace Stanojevičem, Ljubom Davidovičem in Joco Jovanovičem popolno soglasje. V času, ko to poročamo, sestanek opozicije še traja.

Danes je v Belgrad prispel tudi dr. Vekoslav Kukovec iz Maribora ter imel popoldne sestanek z Davidovičem. Tukajšnji opozicijski krogi trdijo, da se je dr. Kukovec zaradi nesoglasja in razprtij v slovenskih opozicijskih vrstah, kjer so ga pritiskali ob stran, pričel nagibati s svojo skupnico k srbijanskim demokratom.

Belgrad, 6. okt. m. Danes popoldne so se sestali voditelji treh bivših srbijanskih strank Ljuba Davidovič, Joca Jovanovič in Miša Trifunovič. Sestanek je trajal poldruge ure. Prisostvovali so mu tudi Gavrilovič, Vlaič in Markovič. Po sestanku so namesto napovedanega komunikeja, ki so ga obljubovali časniki, pozvali ob koncu konference v sobo samo fotoamaterje ter so se dali fotografirati.

Osebnosti

Belgrad, 6. oktobra. m. Z redom sv. Save V. stopnje je odlikovan Alojzij Setina, občinski uradnik v Črnomlju.

Na ljubljanskem vseučilišču je postavljen za knjižničarja vseučiliške knjižnice VI. skupine Stanko Leben, bivši gimnazijski profesor. Na tehnični fakulteti ljubljanske univerze je napredoval za asistenta VII. skupine Janko Brance, asistent iste fakultete VIII. skupine.

Z odlokom pravosodnega ministra je prestavljen na lastno prošnjo na okrajno sodišče v Lož Stanko Klavž, pristav VIII. skup. na okrajnem sodišču v Dolnji Lendavi.

Z odlokom poštnega ministra so prestavljeni v istem svojstvu: iz Slovenjgradca v Maribor I. Berta Toplič, iz Poljčan na Vrasko Ciril Droč, iz Maribora I. v Marenberg Erna Korenina, iz Prevalj v Mursko Soboto Alojzij Ljubič.

mo proti Japonski, temveč gre tudi na račun evropske politike. Na drugi strani pa je Roosevelt ponudil prijateljstvo vsem narodom, zlasti pa Angliji in Franciji.

Predsednik Roosevelt je po sročnem govoru sprejel povabilo kardinala Mundelaina ter odšel k njemu na večerjo. Kardinal Mundelain je znan po svojih neustrašnih govorih proti narodnemu socializmu v Nemčiji in proti kulturnim metodam narodnega socializma.

London, 6. oktobra. b. Tukajšnji politični krogi so prepričani, da se bo angleški vladi posrečilo sklicati konferenco devetih držav, ki so podpisale sporazum s Kitajsko leta 1932. Na to konferenco bodo povabljene še druge interesirane države.

Domači odmevi

Nove gimnazije

Na predlog prosvetnega ministra so bile ustanovljene naslednje nove gimnazije: v Belgradu: popolna VII. moška realna gimnazija, popolna moška realna gimnazija, popolna V. ženska realna gimnazija. V Zemunu: nepopolna mešana realna gimnazija. V Kragujevcu: popolna II. moška realna gimnazija. V Skoplju: popolna II. moška realna gimnazija. V Mariboru: nepopolna mešana realna gimnazija. V Novem Sadu: nepopolna mešana realna gimnazija. V Zagrebu: nepopolna ženska realna gimnazija se izpremeni v popolno III. žensko realno gimnazijo.

Srečna banovina

Kadar je »Jutro« v opoziciji, se ga vedno loti navada, da z nobeno stvarjo ni zadovoljno. Vse okritizira, vse ogleda. Neprestano poje, kaj se ni narejenega, kar pa se je že naredilo, tega pa sploh ne vidi ali pa reče, da je to samo po sebi razumljivo. Skratka, ne prizna, da bi še kdo drugi mogel kaj dobrega storiti razen njega in njegovih. V nekem takem razpoloženju je objavilo tudi večerajšnja notica »Srečna banovina«, v kateri blagruje vrbasko banovino in našteva, kako je napredovala v dobi banovanja Bogoljuba Kujundžića, ki je kakor nalašč prav isti dan postal minister v vladi JRZ. Odslej naprej ga »Jutro« ne bo več hvalilo, ker je pač v opoziciji. Z očitno ostito pripoveduje, kaj vse se je v dobi vlade JRZ naredilo v vrbaski banovini, koliko mostov, koliko šol, bolnišnic, gimnazij, cest itd. Pod JNS take delavnosti ni bilo, zato je »Jutro« tako presenečeno, da nič ne šteti s hvalo. Nismo še brali, da bi kdaj naštevalo, koliko se gradi v dravski banovini, ker je za ozemlje dravske banovine pač v opoziciji, zato vsako delavnost banovine zamolči. To blagovanje vrbasko banovine je rodilo tudi druge posledice. Pravijo, da se bodo sedaj vse oblasti slovenske JNS preselile tja dol, da bodo slovenski jns-ariji tam dol zidali svoje počitniške vile in da bodo tudi sicer ves tujski promet, kar ga je doslej bilo v Sloveniji, usmerili tja dol, v srečno banovino, kjer se vsaj kaj dela. S tem v zvezi seveda tudi »Jutro« nobenega učitelja, uradnika ali profesorja, ki bo prestavljen v »srečno banovino«, ne bo več proglašalo za mučenca in žrtev »klerikalnega terorja«, ampak ga bo blagovalo.

Nekaj pa je »Jutro« pri tej hvali zgrešilo. Pozabilo je namreč povedati, da za nobeno stvarjo in ustanovo, ki je nastala pod vlado JRZ, nikdar ni bilo nobenega spora, po čigavem načrtu naj se izvede, da v Banjaluki nikdar ni bilo zborovanj in predavanj, pri katerih bi kdo skušal banovince pridobiti za ta in ta načrt in jih pripraviti do tega, da bi obdodili oni in oni načrt. Če se bo »Jutro« z vso svojo priljago res preselilo v »srečno banovino«, bo v tem oziru tudi pri nas boljše. Tarkrat bomo pa o dravski banovini lahko rekli: srečna banovina, ki nima »Jutra« in njegovih!

Belgrad, 6. oktobra. m. Dne 23. in 24. t. m. bo v Kumanovem velika slavnost ob priliki 25. letnice znamenite kumanovske bitke. Ob tej priliki bo odkrit spomenik padlim vojakom.

Potujoča protiplinska razstava

Da pouči civilno prebivalstvo, kako naj se varuje pred nevarnostmi morebitnih bodočih vojn, je kraljevska banska uprava organizirala potujočo protiplinsko razstavo na železniških vozovih. Razstava je meseca septembra in v prvih dneh tega meseca potovala po železniških progah Dolenjske in Bele Kraljine, zdaj bo pa obšla železniške postaje vzhodnega dela dravske banovine.

Vozni red, po katerem bo razstava potovala, je tale:

Pragersko: prihod 11. okt. ob 0.50 — odhod 12. okt. ob 5.31.
 St. Lovrena na Drav. polju: prihod 12. okt. ob 5.52 — odhod 13. okt. ob 5.57.
 Ptuj: prihod 13. okt. ob 6.19 — odhod 15. okt. ob 7.48.
 Moškanjci: prihod 15. okt. ob 8.09 — odhod 16. okt. ob 8.16.
 Ormož: prihod 16. oktobra ob 8.47 — odhod 17. okt. ob 9.18.
 Središče: prihod 17. okt. ob 9.38 — odhod 18. okt. ob 9.48.
 Dol. Lendava: prihod 18. okt. ob 14.30 — odhod 19. okt. ob 15.03.
 Ivanjkovi: prihod 20. okt. ob 7.46 — odhod 21. okt. ob 7.47.
 Ljutomer: prihod 21. okt. ob 8.14 — odhod 22. okt. ob 8.19.
 Veržej: prihod 22. oktobra ob 8.31 — odhod 23. okt. ob 8.32.
 Bellinci: prihod 23. okt. ob 8.45 — odhod 24. okt. ob 8.46.
 Murska Sobota: prihod 24. okt. ob 8.56 — odhod 25. okt. ob 4.30.
 Gor. Lendava - Matkovi: prihod 25. okt. ob 5.04 — odhod 26. okt. ob 5.12.
 Hodoš: prihod 26. oktobra ob 5.53 — odhod 27. okt. ob 6.10.
 Križevci pri Lj.: prihod 27. okt. ob 13.55 — odhod 28. okt. ob 13.55.
 Stalina Radenci: prihod 28. okt. ob 14.18 — odhod 29. okt. ob 14.19.
 Gornja Radgona: prihod 29. okt. ob 14.28.

Zveza jugoslovanskih hranilnic

Belgrad, 6. oktobra. m. V prostorih Hranilnice belgrajske mestne občine je imela danes sejo Zveza hranilnic kraljevine Jugoslavije. Slovenske hranilnice so zastopali dr. Černe in dr. Komušič od Mestne hranilnice ljubljanske ter dr. Murko, tajnik Zveze jugoslovanskih hranilnic. Na seji zveze pretresajo načrt nove uredbe o občinskih hranilnicah. Zastopniki slovenskih hranilnic so energično zahtevali spremembe nekaterih točk načrta.

Dunajska vremenska napoved: Zboljšanje vremena, vendar pa bo še nekaj nalivov.

Zagrebska vremenska napoved: Hladno in deževno vreme.

Zemunska vremenska napoved: Hladno vreme, prevladovala bo oblačnost z dežjem sem pa tja. V eter spremenljive jakosti, v glavnem s severa in severozahoda.

Covadonga

Dne 1. oktobra je Španija, v kolikor jo je pod Francovo oblastjo, proslavila državni praznik, in sicer obletnico, odkar je bil general Franco imenovan za državnega poglavarja, za voditelja osvobodilnega boja in najvišjega poveljnika vseh vojaških sil. Prav isti dan pa je špansko vojno pojavljeno z velikim ponosom poročalo, da so bele čete osvojile znamenito romarsko svetišče Covadonga in da so ob tej priliki bili najhujsji boji za križ, ki se dviga nad mestom. Z imenom tega kraja je združen del najslavnije španske zgodovine in je zato razumljivo, da so bele čete s posebnim ponosom javile svojo odlično zmago nad boljševiki, ki so do sedaj gospodovali v tem kraju in pokrajini. Z imenom Covadonga je združeno ime največjega špan. narodnega junaka Pelaya, prvga asturskega kralja (718—737).

Rimska Španija je bila v začetku 5. stoletja osvobojena od Zapadnih Gotov, ki so v teku desetletij polagoma zasedli vse polotok. Zapadni Goti so se iz arijanizma spreobrnil v katoliško vero in se v veliki meri pomešali z ostanki rimskega prebivalstva na polotoku. Toda leta 711 so iz severne Afrike prodrli Arabci, zasedli južne pokrajine španskega polotoka in prodirali vedno bolj proti severu. Kot vneti pristaši Mohameda so z velikim fanatizmom širili svojo vero in svojo oblast ter so v strahotni sedemdesetletni bitki pri Jerez de la Frontera pod vodstvom svojega vodi-

telja Tareka uničili vojsko nesrečnega gotskega kralja Roderika. Španija je postala arabska in mohamedanska z izjemo malega gorskega predela Asturije, kamor beževiti Arabci kljub silnim naporom nikdar niso mogli prodrati. Iz Toleda, ki je 755. leta postal sedež mogočnega kalifa, so vedno znova pošiljali čete nad divje gorato Asturijo, ne da bi mogle omajati junaški pogum hrabrih branilcev. Tako je Asturija pod vodstvom zasuškega vojvoda Pelaya postala upanje vseh zasuženih Špancev na vsem polotoku. Samo majhno je bilo število junaških bojevnikov, ki so se proti silni premoči držali po prepadih in votlinah skalovite Asturije. Toda njihov pogum je vplival upanje kristjanom vsega polotoka.

Znano je, da je Karel Veliki hotel Španijo iztrgati kalifatu Omajadov in je v ta namen zbral veliko vojsko, ki so jo njegovi vojskovođe v dveh oddelkih vodili čez strme Pireneje. Toda uspeh ni odgovarjal pričakovanju. Zgodilo se je, da se krščanski Baski niso pridružili krščanski vojski, kar je zelo otežilo položaj Karlove vojske. Krščanske čete so z velikanskimi žrtvami osvojile nekaj obrobnihi mest, kakor na primer Pamplono, toda dalje niso mogle prodrati. Bilo je treba nastopiti pot nazaj v Francijo, pri čemer se je Arabcem posrečilo, da so v neki globoki soteski v Pirenejih pri Roncesvallesu čez zadnjega moča uničili zadnje oddelke Karlove vojske. Med padlimi veliki je bil tudi bretonski mejni grof Roland, ki ga je ljudska pravljica ohranila v spominu do današnjega dne.

Toda kljub temu, da s težko pričakovano pomočjo krščanske Evrope proti mohamedanskim Mavrom ni bilo ničesar, hrabri Asturci pod vodstvom junaka Pelaya niso klontili. Polagoma se jim je celo posrečilo, da so iz Covadonge, ki je postala njihovo središče, pričeli razširjati svojo oblast proti jugu in vzhodu. V neprestanih bojih je bila osvojena cela Asturija, potem Navara, Aragonija in Kastilija. 1085. leta je padel Toledo v roke krščanskim vojskavom in v poznejših letih je polagoma bila zavojevana vsa Španija. Toda šele leta 1212 na dan 16. julija so krščanske čete domorodnih Špancev pri Tolosi posekale nad 100 tisoč Arabcev in postale gospodar polotoka.

Razumljivo je, da se nacionalna Španija ob priliki osvojitve Covadonge izpod boljševiškega jarma spominja v zvezi s tem imenom na junaške boje davnih prednikov proti nekrščanskim Mavrom. V skalnih votlinah Covadonge je grob narodnega junaka Pelaya in v cerkvi St. Maria je grob Alfonza I. njegovega vnuka. Zato velja še danes Covadonga, ki je bila oporišče v bojih proti Mavrom, za nacionalno svetišče Španije.

Italijanski odgovor Franciji in Angliji

Pariz, 6. oktobra. AA. Havas: Rimski poročevalec lista »Figaro« poroča danes v svojem listu: Lahko se reče, da je Italija dejansko že odgovorila na angleško-francosko noto negativno. Francoska grožnja z otvoritvijo pirenejske meje je za Italijo brez pomena, ker so v Rimu prepričani, da bo zmagala generala Franca prehitela zalaganje Valencije, ki bi se začelo z otvoritvijo francosko-španske meje. Treba je nadalje opozoriti, da je Italija trdno odločena, da gre v Španiji do kraja, kar se da sklepati zlasti po njenih pripravah v tem pogledu. Pojava najnovjših tipov italijanskih letal v Španiji, govornice o odhodu Mussolinijevega sina Bruna v Španijo, velike vojaške priprave v italijanskih lukah, posebno v Speziji in Napoliju, vse to po mnenju poročevalca »Figaro« dokazuje, da se Italija pripravlja na povsem odkrito intervencijo v Španiji s polno zavestjo, da ne bo to izzvalo nobenega odpora s strani drugih držav.

Novi ministri po zaprisegi

Novi ministri prihajajo iz predsedništva vlade, kjer so bili zapriseženi. Od leve na desno stoji: G. Stoevič, ki je bil dosedaj minister prosvete in je sedaj postal minister za javna dela; g. Bogoljub Kujundžič, novi minister za šume in rude; g. Vekoslav Miletič, minister za telesno vzgojo naroda; g. Gojko Čvrkič, minister za pošte in telegrafe; g. Dimitrij Magaraševič, prosvetni minister. Novoimenovana ministra g. Milan Simonovič in g. dr. Niko Novakovič bosta prisegla pozneje

Knez - namestnik v Belgradu

Knez-namestnik Pavle se je vrnil v Belgrad. Po svojem prihodu v Belgrad se knez-namestnik Pavle na topčiderski postaji pozdravlja s predsednikom vlade g. dr. Milanom Stojadinovičem in drugimi ministri, ki so ga prišli pozdravit

Na dr. Krekovo spominsko slovesnost

Danes ob 6. zvečer prinese štafeta iz Selc z groba Krekove matere prst na Krekov grob. Nagovor ima na grobu predsednik Prosvetne zveze g. univ. prof. dr. Fr. Lukman, nakar zapoje moški zbor »Ljubljane« Mendelssohnovo: Beati mortui. Ob tej priliki položi organizacije na grob vence in šopke. Mestna občina bo za to priložnost svečano okrasila Krekov grob.

Veličastna akademija bo danes zvečer ob 8. v veliki dvorani hotela Union. Na programu je slavnostna fanfara, nato sledi Ferjančičeva Himna delu, katero izvaja moški zbor Glasb. društva »Ljubljane« s spremljevanjem fanfar. Dr. Vinko Brumen bo v spominskem govoru podal lik dr. J. Ev. Kreka in njegove skrbi za ljudsko izobrazbo. Kot 4. točka sledi simboličen nastop fantov po pesmi dr. Kreka: Naša zastava, nato pa simbolična slika po pesmi Zarja, katero je zložil tudi dr. Krek. Kot zadnja točka pa je zborna recitacija dr. J. Ev. Kreka Slovenskemu katoliškemu narodu, s spremljevanjem bobnov in fanfar. Iz celotne akademije veje Krekov duh, ki bo brez dvoma užgal za lepe cilje vse navzoče.

Na akademijo vladno vabimo vse prijatelje dr. Kreka, kakor tudi vse članstvo ljubljanskih prosvet. deklških krožkov in fantovskih odsekov. Z obilno udeležbo pokažimo, da v delih svojih živi še dr. Krek. Ker so cene zelo nizke, zato priporočamo, da si vstopnice nabavite že v predprodaji pri blagajni kina Uniona.

Žalna služba božja ob 20-letnici smrti dr. Kreka bo v petek 8. oktobra ob pol 8. zjutraj v frančiškanski cerkvi. Udeležimo se tudi te v obilnem številu in molimo za dušni pokoj našega narodnega buditelja.

Nevarnosti večje povodnji ni!

Ljubljana, 6. oktobra.

Po točnih opazovanjih in zapiskih so trajali sedanji, silni in doslej jeseni najobsežnejši nalivi, ki so se zlasti v nočnih urah razbelseli, z nezmanjšano silo skoraj dobrih 33 ur. Naravno, da so začele vode naglo naraščati, ker je tudi na drugi strani zemlja že popolnoma prepojena. Nočjo so besneli tudi viharji.

Za enkrat pa ni nikjer hujske nevarnosti za povodnji. Barjani, Crnovasčani, Lipljani, Ilvočani in drugi so bili za enkrat obvarovani, da bi jim vode poplavlile travnike, njive in zlasti razne ceste in pota. Kljub temu, da so potoki na desnem bregu v gorenjem toku Ljubljaniče močno naraščali, se Ljubljaniča ni razlila čez bregove ter je naglo vase požirala vse dotoke vode. Zato pa je tudi v kratkem času močno narasla. To kažeza v prvi vrsti 2 vodomer. Merodajen je zlasti vodomer hidrocentrale na Fužinah. Tam je bila Ljubljaniča še dan pred torkovim nalivom 0,80 m nad normalo. Danes opoldne pa je dosegla stanje 2,30 m nad normalo. Samo v dopoldanskih urah se je dvignila za 5 cm. Enak položaj je bil na Špiči. Ljubljaniča je tu do opoldne narasla do 1,25 m nad normalo.

Mnogim pa je vtil veliko upanja, da se bo vreme izboljšalo, nagel dvig barometra, ki je že dopoldne dosegel 767,5.

Položaj ob izlivu Ljubljaniče

je popolnoma drugačen. Tja je privlila Ljubljaniča velikanske množine vode, ki pa je bil nje izliv v Savo zelo otežčen. Zato so vodne mase začele od izliva pritiskati nazaj proti Zalogu in proti Slapam. Ves kot poplavno ozemlje znan svet je bil mahoma pod vodo. Mnogi so se hudovali, da sedaj pri vseh hujskih nalivih to povzroča regulacija Ljubljaniče oziroma nje poglobljenje, s čemer je omogočeno, da z večjo hitrostjo odtekajo vode z Barja. Po mnenju strokovnjakov-hidrotehnikov, ki proučavajo posebno vodni značaj Ljubljaniče, temu ni tako. Sava je že sama ob izlivu Ljubljaniče tja nanesla velikanske množine peska in proda. Pa tudi Kamniška Bistrica, ki se nekoliko višje izliva v Savo, prinaša velikanske množine kamena, ki ga nato vali prav proti izlivu Ljubljaniče. Tako se je na tem mestu ustvaril skoraj umeten nasip in se je nivo Save znatno dvignil nad nivojem Ljubljaniče. Tako je jasno, da Ljubljaniča ne more hitro oddajati svoje vode naprej v Savo.

Stanje Save.

Litija, 6. oktobra. Vodno stanje Save pri mestu danes ob 10 dopoldne 2,26 m nad normalo. Še narašča.

Ljubljana, 6. oktobra. Pri Crnučah je Sava dosegla višino bregov. Kopalcem poznani peščeni otok sredi Save pri Stirnovem kopalšču je popolnoma pod vodo. Sava pri Taenu in Brodu je primerno visoka. Pri Česnovi elektrarni je bilo danes opoldne vodno stanje 2,90 m nad normalo. Pa še daleč ni dosežena ona višina nad normalo, ki povzroča katastrofalne povodnji. Iz Rečice v Savinjski dolini je dopoldne prispelo kratko poročilo, da je Dreta od 90 cm naglo narasla na 240 cm.

Nevaren vlomilec prijel

Ljubljana, 6. oktobra.

Že nekaj let ima ljubljanska policija velike težave z znanim vlomilec 30-letnim Stefanom Tomincem, ki je doma iz Postojne in pristojen v Ljubljano. Tominec pozna samo eno strast, vlamila namreč v blagajne. Kadar je v zaporu ali kadar je v svobodi, vedno misli samo na to, kako bi kam vlomil in navrtal kje kako železno blagajno. Postal je znan pred leti, ko je vlomil v železno blagajno Okrožnega urada, na bregu pa je padel ter si polomil ude. Tedaj je bil obsojen na tri leta težke ječe, ki jo je v Mariboru tudi odsedel.

Zadnje čase se je zopet prikazal v Ljubljani, ni pa hotel prijeti za nobeno pošteno delo, temveč je živel lahkomišelnost, da si kot dober krojač prav lahko zaslužil, kar za življenje potrebuje. Zaradi pogostih vlovov, ki so se zadnje čase dogajali v Ljubljani, je policija pričela Tomince iskati. Tominec je pa kar sam prišel na policijo in radovedno vprašal, kaj ima kriminalni urad zopet proti njemu, da ga tako iščejo. Na policiji pa so ga kratkoma pridržali.

Svoječe je bil Tominec osumljen, da je vlomil v menjalnico Vilka Turka, kjer je odnesel tudi nekaj tisočakov iz blagajne. Zaradi pomanjkanja dokazov pa je bil Tominec tedaj izpuščen. Sedaj pa so mu dokazali kar več vlovov, oziroma poskusnih vlovov.

Tako je vlomil v pisarno dr. Mraka, Pred

-negujejo kožo-polepšajo polt

ELIDA MILO *Javori*
Že deset let ljubljenc
vsake lepe žene

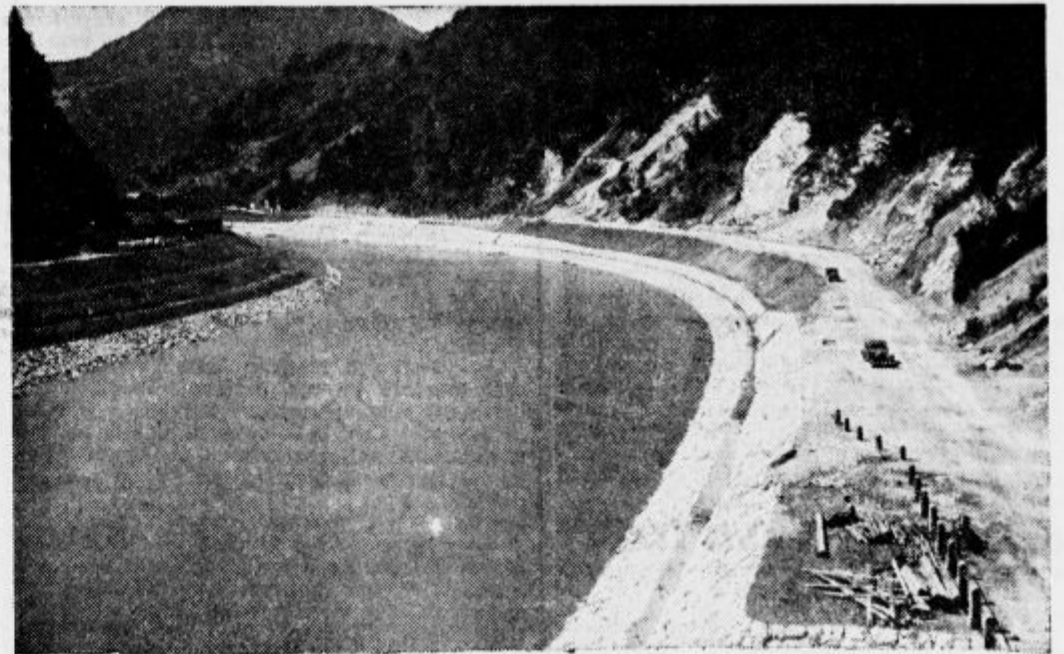
Regulacija Savinje v Celju

Celje, 5. oktobra.
Po končanih delih na regulaciji Savinje v 11. etapi se je letos konec septembra vršila kolavdacija, katero je vodil tehnični višji svetnik ing. O. Juran in pri kateri so sodelovali zastopniki mestne občine in okrajnega cestnega odbora v Celju. Kolavdirana je bila 818 m dolga proga Savinje od tremerskega železniškega mostu navzgor do Košnice. Za regulacijo te proge se je razširila struga Savinje od 35 na 54 metrov ter se je dno poglobilo približno za 1,5 m. V ta namen so izkopali deloma ručno, deloma z bagrom cirka 67.000 kub. metrov zemlje in skal. Ta material so večinoma transportirali z vagoneti na stransko odlagalnico v dolino Košnice.

Obrežje so potem zavarovali s 3.700 kubičnih metrov težkega kamenometa ter s 13.600 kv. metrov grobege tlaka. Kamnolomi so se odprli na gradilišču samem. Delo je svoječasnno izlicitala tvrdka U. Nassimbeni iz Maribora za 2.055.429 din, vendar ji je bilo končno izplačano 2.583.134 din, to pa radi nekaterih del, ki so bila dodatno izvršena, kakor zavarovanje stebrov tremerskega železniškega mostu, razširitev banovinske ceste ob desnem bregu Savinje ter raznih drugih del. Stroške je plačala po dogovorjenem ključu kraljeva banska uprava, mestna občina celjska ter okrajna cestna odbora v Celju in Laškem. Ti stroški so bili, kakor pri vseh regulacijskih delih poglavitni izdatki in medzad delavcem. Delavcem je bilo izplačanih nad 45.000 mezd; zaposleni so bili v tej etapi skoro izključno delavci iz celjskega okrožja po mezdah od 2,75 do 3 dinarjev na uro.

Celotna regulacija je izvršena solidno in lično; kvaliteta dela je v drugi etapi boljša od one v prvi etapi, čeprav je deževno vreme in stalno naraščanje Savinje napredovanje dela le-tos zelo oviralo. Vendar se je pri več dni trajajočem letošnjem jesenskem deževju v Celju že jasno opazil uspeh regulacije v hitrejšem odtekanju vode ter se lahko pričakuje, da bo učinek po vsaki dovršeni etapi večji. Po prizadevanju g. bana dr. Marka Natlačenca ter mestnega župana g. A. Mihelčiča so se že začela dela v tretji etapi, ki bodo v marcu prihodnjega leta dovršena. Načrti regulacije za četrto in peto etapo, to je do drugega železniškega mostu, pa čakajo ta čas odobritve ministrstva za gradbo.

Po načrtu za regulacijo Savinje v celjskem ovinku, kjer je težišče vsega dela, bo preložena v dolžino ca 1 km tudi železnica Celje-Zidani most. Zgrajen bo v tem delu nov betonski cestni most čez Savinjo mesto sedanjega lesenega. Ko se ta dela izvrše, bo nevarnost poplav Savinje in njenih pritokov za Celje prilično odpravljena. Južni del mesta pa je dobil z urejenim obrežjem popolnoma nov videz. Ker bodo sadove te regulacije uživale predvsem bodoče generacije, je upravičeno, da se z delom po etapah neha in se najame dolgoročno posojilo, kakor je to storila mestna občina ljubljanska za regulacijo Ljubljaniče. Kakor nam je znano, se za tako posojilo zavzemajo vsi v poštev prihajajoči činitelji, posebno pa se trudi mestna občina celjska, ki želi, da bi se regulacija čimprej uspešno dovršila.

Zanimiva vremenska obletnica.

Prav danes je zanimiva vremenska obletnica. Po hudih nalivih od rožensveške nedelje naprej je težak in moker sneg pobelil hrib in ravan. Vsi hribi okoli Ljubljane so bili močno zasneženi. Po vrtovih in poljih pa je ležal do 5 cm debel sneg. Zaradi svoje težine je ta sneg napravil povsod v mestu, okolici in tudi po drugih krajih velikansko škodo, osebno po sadovnjakih. V par dneh pa je skopnel in nato je sledilo lepo vreme. Tudi danes je izredno hladno. Nekateri zatrjujejo, da je najbrž danes zapadel sneg po višjih okoliških hribih, tako na Krimu in drugod, gotovo pa po planinah, ker je tako hladno vreme.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozi, sečni kislini in sl. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

Blaž Arnič koncertira v Mariboru

Že splošno priznani znameniti slovenski skladatelj simfonij ter drugih sličnih skladb g. Blaž Arnič, nastopi v petek zvečer v Mariboru. Znano je, da je g. Arnič tudi velik virtuozi na orgle. Nastopil je z velikim uspehom kot orgelski virtuozi na koncertu v ljubljanski stolnici, njegove skladbe pa je izvajal s prav tako velikim uspehom mogočen orkester na posebnem koncertu v ljubljanski Unionski dvorani, ki ga je vodil prvi dirigent beograjske opere g. Brezovšek. V Mariboru bo nastopil na žalnem koncertu, ki ga v petek zvečer priredi pevsko društvo »Jadranc«. Igral bo solo-točke: Bachov koncert, preludij in fuga v e-molu, nadalje pa bo spremljal na orglah umetnico, violinsko virtuosnijo, s katero bo izvajal skladbe Beethovna, Mozarta in Haydna. Ljubitelji glasbe opozarjamo na to redko priliko, da morejo doživeti lep glasbeni užitek!

Požar na Ostrem vrhu

Sv. Duh na Ostrem vrhu, 4. oktobra.

Pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu je v ponedeljek, dne 4. oktobra pogorelo župnijsko gospodarsko poslopje. Plamen je švignil iz škednja okoli tri četrt na 6 zjutraj. Kako je ogenj nastal, še ni ugotovljeno, moral je biti podtaknjen. Okoli 5 minut pred tem, ko so opazili plamen, je prišel iz škednja neznan berač, ki je brez vednosti g. župnika najbrž prenočil v škednju. Za njim poizvedujejo. Pogorela je vsa krma, slama in gospodarsko poslopje. Rešili so govejo živino in svinje, kokoši pa so šle v plamenu zletele iz hleva.

V veliki nevarnosti je bilo župnišče, šola, cerkev in vsa vas. Požrtvovalnosti domačinov in okoličanov se je zahvaliti, da se ogenj ni razširil. Bilo je k sreči mirno vreme brez vetra. Škoda znaša okoli 30.000 din, zavarovano pa je bilo gospodarsko poslopje le za 10.000 din. Tukajšnje obmejno ljudstvo je revno in bodo velike težave, preden se postavi novo gospodarsko poslopje, če ne bo pomoči od dobrih ljudi.

Drobne novice

Koledar

Cetrtek, 7. oktobra: Marija, kraljica sv. rožnega venca.

Novi grobovi

† Josip Povh. V ponedeljek zjutraj, 4. t. m., je Gospod poklical trgovca Josipa Povha iz St. Janža pri Velenju. Priljubljeni trgovec je bil v najboljših moških letih, vseskozi poštnjak, značajan katoliški mož, ki se ni ustrašil, ko so ga preganjali. Preganjali so ga, a on je vse odpustil. Smrt ga je iztrgala iz kroga njegove žene in otročičev, ki so izgubili predragega očeta. Na zadnji poti so ga spremljali številni prijatelji in znanci, ob odprtem grobu pa je izpregovoril v imenu Združenja trgovcev g. Blatnik. Hudo prizadeti družini izrekamo iskreno sožalje!

† V župniji Mekinje je umrl v starosti 41 let samski zidarSKI podjetnik Generoz lekra. Že dalj časa je iskal v bolnišnici pomoči zoper jetiko, a ji je slednjič doma podlegel. Prejšnja leta se je mnogo udeleževal kot igralec pri prireditvah Prosvetnega društva v Mekinjah. Naj v miru počiva!

Osebnosti

— Napredovanje na univerzi. Na univerzi v Ljubljani so napredovali: na filozofski fakulteti za rednega profesorja v III-2 dr. Balduin Saria, za rednega profesorja v II-1 dr. Karel Ostir, za izrednega profesorja v III-2 dr. Anton Melik. — Na pravni fakulteti: za rednega profesorja v II-1 dr. Makleov, za rednega profesorja v II-2 dr. Joso Jurkovič. — Na bogoslovni fakulteti: za rednega profesorja v III-2 dr. Andrej Snoj in dr. Janez Fabijan. — Na tehnični fakulteti: za rednega profesorja v III-1 ing. Ciril Znidaršič, za izrednega profesorja v III-2 dr. Slavoslav Jenčič in ing. Feliks Lobe.

Obišite v Mariboru prvovredni restavrant VELIKE KAVARNE.

— Straža v viharju. Danes je izšla prva številka četrtega letnika »Straže v viharju«. Prinaša zanimive in poučne članke o konkordatu, o Koroski, o slovenskem gospodarskem položaju, o akademski mladini, in drugo aktualno živno. Naroča se pri upravi, Miklošičeva cesta 5, dobi se pa tudi v večjih ljubljanskih trafikah. Sezite po njej!

— Naši bratje za mejami se bore brez razlike prepričanja svetovnega nazora, da ohranijo Slovanstvu rodno grudo. Pomagajmo jim vsi brez razlike v neenaki borbi. Dne 9. in 10. oktobra doprinesite vsak svoj obolus v njihovo korist! Bran-ibor, Ljubljana.

— Iz občinstva. Te dni hodijo razni akviziterji po hišah in pobirajo naročnike za neko bibliofilsko izdajo Jęgljeve oporoke, ki bi bila sama po sebi lahko dobra zadeva, toda strani, ki jih kažejo akviziterji, so skrajno diletantske in skrajno drage. Pa nič zato. Tudi to nas ne zanima, da sočasno isto zamisel propagirata dve založbi, namreč založba »Tabor« in založba »Vladika«. Važno je, da obe agitirata s tem, da je sankcioniral in priporočil obe izdaji ljubljanski škof, dočim smo se informirali na merodajnem mestu in so nam to odločno zanikali. Samo toliko v opozorilo proti taki agitaciji.

— Zapuščeni vojaški grobovi v Kranjski gori. Pišejo nam: V gošči pod Bukovnikom so popolnoma zapuščenih vojaških grobov. Na grobovih je veliko nemških napisov, nekaj imen pa je tudi srbskih in črnogorskih. Vse te vojske je menda zasul za časa vojne plaz, izpod katerega je bilo nekaj izkopanih. Prav bi bilo, če bi se pristojne oblasti pobrigale, da bi zadnje bivališče nesrečnikov bilo lepše kakor pa je sedaj, in da uredijo pokopališče, kakor se spodobi.

Razirna krema „LA TOJA“ je narejena iz najzlahnejših surovin po največjih izkustvih znanosti.

— Vremenska napoved: Evropa: Umerjeno hladni val in pretežno oblačno vreme vladajo v vsej evropski celini. Vedno nove mase hladnega zraka se spuščajo proti Sredozemskemu morju in Balkanskemu polotoku, kjer prihajajo v dotik s toplim zrakom sredozemskega ciklona in imajo za posledico oblačno in deževno vreme v Franciji, v območju Alp in v južnovzhodni Evropi. — Jugoslavija: Oblačno z nalivi dežja na večji severni polovici. Deloma oblačno na skrajnem jugu. Tu in tam nevihte na Primorju in v notranjosti države. Temperatura se je znižala na severu, zvišala na jugu. Najnižja Ljubljana 5 stopinj C, najvišja Mostar 27 stopinj C. — Napoved za danes: Hladno vreme. Dež od časa do časa. Vetrovno na severu in severozahodu.

— Zveza za tujski promet v Sloveniji, Ljubljana, Tyrševa 1-III, tel. 38-79, naproša vse turistične, trgovske, športne, narodno-obrambene, umetniške, verske in druge ustanove, da sporoče takoj termine svojih bodočih prireditev radi vpisa v turistični koledar 1937-38. V kolikor bi točen termin še ne bil določen, se naproša samo za naslov prireditve. O vsaki prireditvi bi bilo podati kratek opis.

— Pri lenivosti črevesa, kataru v črevih, obolenju skrajnega črevesa odstranjuje zaprtje spodnjih organov dobro in naglo. Mnogoletne izkušnje uče, da redna poraba »Franz-Josefova« vode izobno urejuje funkcije črev. Reg. po min. soe. pol. in nar. zdr. S-br. 15.485, 25. V. 25.

— Star kokošji tat v gajbici. V zapornih okrožnega sodišča čuvajo pretkanega kokošjega tatu, ki se je zelo izuril za to posebno vrsto tatvine. Je to star grešnik Peter Šparovec, doma iz okolice Kranja. Mnogo mesecev je že presedel po ječah, je prav za prav stalen gost kaznišnice. Sentiški orožniki so sedaj dognali, da je Šparovec od junija do avgusta storil 5 večjih kokošjih tatvin v okolici Medna. Iz kurnikov je ponoči grabil lepe kokoške in jih potem nosil na ljubljanski perutinski trg na prodaj. V kratkem času je pograbil 53 kokoši, ki so bile vredne do 1.200 din. Največjo škodo je napravil materi Cirmanovi, gostinčarki v Mednem. Neko noč ji je pobral iz omreženega kokošnjaka 20 kokoši, tako etare, piščance in celo kokoško. Ona sama ima do 300 din škode.

— V Službenem listu kraljevske banske uprave dravske banovine od 6. t. m. je objavljena »Uredba o trgovinskem sporazumu in o klirinškem sporazumu med kraljevino Jugoslavijo in Švicarsko konfederacijo«, dalje »Navodilo za sprejemanje dnevičarjev na delo pri oddelku za gradnjo železnice in »Objava banske uprave o pobiranju občinskih davčev in 1. 1937-38 v občini Kranj«.

— Martin Zeleznik: Devet daritvenih pesmi za mešani zbor. Odobril škof. ordinariat v Ljub-

ljani 14. julija 1937, šte. 3401. Ljubljana 1937. Izdal in opalografiral Roman Pahor, Ljubljana (Zapuže). Prav v »Slovenec« smo letos čitali, da se v naši cerkveni glasbi semtertja javljajo razni svetni vplivi, da ni več vseskozi vzorno cerkveno, pa da je zašla v slepo ulico itd. Res je najnovejša doba prinesla na tem polju žal marsikaj šibkega, morda včasih nekoliko preizahnega ali drugače manj dobrega; vendar imamo tudi iz teh zadnjih — recimo — desetih let razne vzorno cerkvene, globoke verskega duha preprojene in glasbeno umetniško oz. oblikovno neoporečne skladbe. V to vrsto stavim tudi te ravnokar izišle Zeleznikove daritvene pesmi. Skladatelj se je pri njih vidno potrudil in jih zložil z veliko skrbnostjo ter skladateljsko sposobnostjo. Iz vsake teh pesmi oz. skladbe diha globok in iskren verski pa tudi močan glasben izraz, pa bodisi da v pesmi prevladuje bolj harmonična stran, bodisi da se skladbe gibljejo kontrapunktično. Marsikako mesto je zloženo čisto v Bachovem ali Regerjevem slogu. Tudi po glasbeno-tehnični zamisli je v tej Zeleznikovi zbirki dokaj mikavnosti in upoštevanja vredne razlike. Ako dostavim še to, da so nam prav daritvene pesmi danes izredno potrebne in dobrodošle, morem in moram te skladbe kot aktualne tudi v tem pogledu, prav toplo priporočiti.

St. P. — Novi vozni red »Ekspress« je izšel. Novi vozni red je stopil v veljavo dne 4. oktobra. Kakor običajno prinaša točne podatke o odhodih in prihodih vlakov na 51 progah v naši državi, številnih za nas važnih progah v bližnjem inozemstvu. Nadalje vsebuje vozni red vseh avtobusnih podjetij v Sloveniji, ki je sestavljen na podlagi podatkov kr. banske uprave v Ljubljani. Končno prinaša tudi vozni red paroplovnih družb na našem morju. — Cena lični knjižici, kateri je priložena tudi karta prog, je 10 din. Dobi se povsod.

— DIS-žarnice. Opozarjamo naše cenjene čitatelje na današnji oglas firme »DIS«, domača industrija žarnic, ki razpisuje nagradni natečaj za najboljšo krilatice (geslo).

— Kdor ima dobre in lepe zobe, se lahko smeje. Ali samo od sebe je to malokdaj... Usta in zobje se morajo varovati pred bakterijami, ki neprenehoma prihajajo v usta. Je-li to v resnici mogoče? Gotovo: samo po možnosti zjutraj in zvečer izpirati z ODOLOMI Učinek je trikratno: čisti dah, sijajni zobje in varstvo pred prehladom. ODOLO je idealno sredstvo za nego ust, ki vhaaja v najskrivnejše dele ustne dupline ter preprečuje vrenje in gnulob. Kdor dnevno uporablja ODOLO, varuje svoje zdravje.

September—oktober
10 dnevno zdravljenje
700 dinarjev
VSE vračunano: stanovanje (vsaka prosta soba na izbiro) hrana (v vsaki restavraciji à la carte) 1 zdravniška pregleda, od zdravnika predpisane zdravilne oglikove in mineralne kopelji, velika analiza seči, vse takse, postrežba in pitje zdravilne vode Moderni komfor, Kavarna, Ton-kino. 300 sob (150 s tekočo vodo). Prospekte in novodila pošilja Uprava Radenskega zdravilnega kopališča Slatina Radenci (pri Mariboru)

— »Putnik« Ljubljana priredi dvodnevni avtobusni izlet v Trst od 10. do 11. t. m. Cena vožnje 120 din. — Informacije v biljetarnicah »Putnika«.

— Zanimiva razstava ženskih ročnih del v vseh tehnikah vezenja, kvačkanja in pletenja, izdelanih iz MEZ predvaja za ročna dela, v Mariboru, pivovarna Union, bela dvorana. Odprta od torika 5. oktobra do vključno petka, 8. oktobra 1937 dnevnino od 10. do 18. nepretrogoma. Vstop prost! Ne prodaja se!

— Večerni trgovski tečaj na Christofovem učnem zavodu, Ljubljana, Domobrnska c. št. 15, prične 7. oktobra (knjigovodstvo, računstvo, pisarniška dela, korespondenca, nemščina, stenografija, strojepisje). Vpisovanje še ves teden dopoldne, popoldne, zvečer od 8. ure. Brezplačni prospekti. — Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef grenčice«.

— Večerni trgovski tečaj na Kongresnem trgu 2-II vpisuje in daje pojasnila dnevno. Začetek pouka 15. oktobra.

Boleslavu Raku v slovo

Pusto je v moji duši in prazno. Slišal sem voljo Najvišjega, da je s svojo pravično roko odtgnil nam in presadil Tvoje mlado življenje v svoj sveti raj, kjer se bolest in tuga bo pozabi. Izpolnjena je pot Tvojega mladega poslanstva in ves mlad in ves boboten, kot roža v jutranjem solncu in ves vdan v Gospodovo voljo si odšel. Brez slovesa, nisi nam stisnil roke in brez naročila. Mrtvo je v Mladinskem domu, mrtev je Tvoj dom, pusto in prazno je v naših dušah.

Bolo! Ali ne čuješ pritajene pesmi zvonov, ki plava nad mirnim delom mesta in se razbija tam nekje na pečinah? Ali ne čuješ joka mamine svoje in vidiš nas, ki sklonjenih glav, strli zremo negotovi bodočnosti v obraz? Nič odgovora! Strta so krila orlu, ki jih je komaj razprostri, Tvoje telo bo prah in pepel, duša Tvoja pa je svatovsoto veselo odhitela čez Kalvarijo novi zarji nasproti, po kateri je hrepenela in neskončno želela.

Ne morem povedati, saj duša trpi! Pustil si nas same, toda vem, da boš z nami prosil Vsemogočnega za tisto, kar Ti je bilo najdražje, za svoj narod boš prosil in ljudi, za dobre in slabe, saj Gospod je usmiljen in odpuščan.

Mi bomo pa hodili k Tebi Bolo, k majhni novi gomili sredi ljubljanskega polja. Nič nas ne bo videl, nihče čul, samo Večni bo slišal našo prisrčno »Vztrajajmo!«

Bolo! Odšel si, toda še si z nami, zato Ti damo k Tebi v grob besede, ki jih izreči in napišati človek ne more — — — sam jih čutiš.

Slavko.

Avtomobilska nesreča

Vuhred, 4. oktobra.

Preteklo nedeljo zvečer je napravil veselico z vinsko trgovtjivo gostilničar Peter Kovač. Na veselico se je peljal tudi gostilničar in lesni trgovec iz Vuhreda Anton Böhm, s pred kratkim kupljenim avtom. Pozno ponoči se je vračal dobre volje domov z manjšo družbo. Blizu doma je izgubil oblast nad volanom in avto je zdrčal po strmini in Vuhredski potok. Pri tem je dobil oče avtolastnika težje poškodbe, da so ga morali peljati v bolnišnico, drugi so pa dobili lažje poškodbe. Karoserija se je močno pokvarila.

Pred par dnevi je pa imel v isti hiši stanujoči trgovec Franc Lauko nesrečo z motornim kolesom. Poškodoval se je na nogi.

Ljubljana

1 Ciril-Melodov zbor iz Zagreba. Velik koncert staroslovenskih pesmi starejše in novejšje dobe v ponedeljek, 11. t. m. v Unionu. Vstopnice pri blagajni kina v Unionu.

1 Sempetrski fantovski odsek zaradi Krevhkih spominskih svečanosti danes nima sestanka. Člani naj se udeležijo žalne komemoracije na pokopališču pri Sv. Križu, ki bo zvečer ob pol 6 in akademije v Unionu. Skupni odhod k Sv. Križu ob 5 izpred sempetrske cerkve. — Predsednik.

1 Fantovski odsek Sentyakobske prosvete sporoča, da napovedanega ustanovnega občnega zbora ne bo drevi zaradi spominskega večera 20 letnice dr. Krevke smrti Naprosajo se vsi člani in prijatelji odseka, da se kolikor mogoče v velikem številu udeležijo poklonitve na grobu in spominskega večera v Unionu.

1 Razstava A. Černigoja. V Jakopičevem paviljonu je razstavljen svoje slike in grafiko Černigoj iz Trsta, in sicer je nastopil takoj za »Neodvisni-mi.« Mogoče je s tem začeta revia umetnikov, ki bo v času zimske sezone predstavila javnosti uspehe svojega dela, kakor jih na primer predstavijo sleherni leto v Zagrebu in tako vzgajajo javnost k umevanju in spoznavanju umetnosti, na drugi strani pa vzdržujejo stalno in živo vez s svojimi častilci in prijatelji. Tako je korist obojestranska, dana je možnost razpoznavanja in primerjanja med posameznimi umetniki, par privadi tudi širše sloje k željnemu pričakovanju priljubljenih umetnikov. Černigoj že dalj časa ni bil v Ljubljani s svojimi deli, pa je zanimivo ugotoviti njegov razvoj. Razstava bo odprta samo do nedelje, 10. t. m., in sicer vsak dan od 9. do 19.

Ako želite kvalitetno blago

za svoj plašč ali kostim, pridite izbirat vzorce, ki jih določa letošnja jesenska moda, v trgovino

BRATA VLAJ, Wolfova ul. 5

1 Kat. prosv. društvo v Sp. Siški uprizori v nedeljo, 10. t. m., ob 8 zvečer, v samostanski dvorani igro »Stilmondski župan«.

1 Fantovski krožek Kodoljevo. Odbor sporoča vese članom, naj se zbere danes popoldne ob 3. v Mladinskem domu na Kodoljevem zaradi pogreba pok. tovariša Boleslava Raka.

1 Nagla smrt v prenočišču. Včeraj ob pol 3. je bila obveščena policija, da leži v prenočišču pri Kajfežu v Florjanski ulici 4 neki mrlič. Truplo sta si ogledala policijski zdravnik dr. Lužar in dežurni uradnik Kette. Komisija je ugotovila, da je smrt nastopila zaradi srčne kapi. Pokojnik je bil 44 letni trgovski potnik Janez Vencajz, doma iz Radovljice in pristojen v Kandijo pri Novem mestu. Bil je samski. Truplo je bilo prepeljano v mrtvašnico k sv. Krištofu.

1 Število dijakov na trgovski akademiji. Letos se je na trgovsko akademijo vpisalo v I. letnik 47 trgovskih akademikov, v II. a letnik 40, v II. b 35, v III. letnik 47, v IV. a 37 in IV. b 35 akademikov. Vsek akademikov je 241. V abiturientki tečaj je vpisanih 59 dijakov.

1 Vse davčne zavezance opozarja mestno poglavarstvo v Ljubljani, da pravočasno poravnajo zapadle davčne obroke. Več je razvidno iz razglasa davčne uprave za mesto, ki je nabit na deski mestnega poglavarstva.

1 Nalivi močno ovirali razna dela. Trajni hudi nalivi so v terek in včeraj močno ovirali razna gradbena dela. Povsod na velikih stavbah je med nalivi delo počivalo. Končna regulacijska dela v Ljubljani na Špici so zastala najmanj za 14 dni. Tudi včerajšnji trg, ki je drugače od sredah izredno dober obiskan in zaseden, je bil prav elab. Dovož raznih potrebščin je bil skrčen do ekrajne meje. Mnogo je bilo sadja in tudi precej gob, ki so v ceni poskočile od 8 celo na 12 din kg, ko so bile prejšnji teden po 6 din kg. Včerašnji mesečni živinski sejem je bil prav tako zelo elab zaradi deževja.

1 Ne prezrite velikega vokalnega koncerta Ciril-Melodovega zbora iz Zagreba, ki bo v ponedeljek, 11. t. m. v Unionu.

1 Esperantsko društvo »Zelena zvezda« otvori danes, 7. t. m. ob 20. na učiteljski na Resljevi cesti tečaj esperanta za začetnike. Pridite vsi, ki se zanimate za mednarodni jezik!

1 Akademski Jadranski straža opozarja na svojo redno plesno vajo, ki se vrši danes ob 20. v Trgovskem domu.

1 Za uboge družine, ki jih podpira stolna Vincencijeva konferenca v Križankah, je darovala gospa Julijana Krošelj v Ljubljani znesek 400 din. Bog povrni stotero!

1 Trgovci in njih nameščence opozarjamo na večerni trgovski tečaj pri Christofovem učnem zavodu, Ljubljana, Domobrnska c. št. 15. Zahtevajte brezplačne prospekte!

1 Nočno službo imajo lekarnarje: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič.

Gledališče

Drama. Začetek ob 20.: Četrtek, 7. oktobra: »Tarelkinova smrt.« Premierski abonma.

Opera. Začetek ob 20.: Četrtek, 7. oktobra: »La Boheme«. Red Četrtek.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani prosi vse p. n. abonente, da poravnajo drugi obrok abonmaja do 14. t. m.

Poizvedovanja

Izgubljen je bil zlat uhan z malim belim kamnom na poti iz Trnovega do Florjanske ulice. Pošten najditelj se naproša, da ga odda proti nagradi pri upravi »Slovenec«.

Celje

c Smrt ne prizanaša. Včeraj je zaspala v Gopodu 5-letna hčerka mlinarja Hrovata Jožefa iz Tolstega pri Marijagradcu. Istega dne je Bog poklical k sebi 35-letnega zidarja Franca Karla iz Podgorja pri Brašovčah in Lavrenčak Nežo iz Pijevce pri Šmarju pri Jelsah. Vsi so umrli v celjski javni bolnišnici.

c Šoferski izpiti bodo v sredo 13. t. m. ob pol 19. dopoldne na okrajnem načelstvu v Celju. Vsi, ki nameravajo polagati šoferski izpit in vsi, ki imajo motorna vozila in še nimajo šoferskega izpita, naj čimprej vložijo tozadavne prošnje na okrajnem načelstvu v Celju.

c »Matura« v celjskem gledališču. V petek ob 20. bo ljubljanska drama uprizorila v celjskem gledališču Fodorjevo dramo »Matura«. Predstava je izven abonmaja. Predprodaja vstopnic v Slomskovi tiskovni zadrugi. Cene običajne.

Maribor

Drzni vlomilci pri belem dnevu

Maribor, 6. oktobra.

Drzni vlomilci, ki so svojočasno razburjali Maribor in so vlamjali v opoldanskih urah od 12. do 14. so zopet začeli s svojim nepoštenim delom. V Gosposki ulici je neznan storilec vdrl s ponarejenimi ključi v trgovino Stotzer. V trgovino je prišel s ponarejenimi ključi. Odnesel je 1.160 din ter nato brez sledu izginil. Vlom so opazili ob 14. ter takoj obvestili policijo, ki je uvedla preiskavo. Daktiloskop sicer ni našel nobenih sledov, ker je vlomilec delal očividno z rokovnicami. Vendar pa je ugotovljeno, da so morale biti vlomilcu razmere dobro znane.

m Iz okoliške prosvete. Prosvetno društvo v Krčevini ima v nedeljo svoj mesečni sestanek. Ob 14. plačevanje članarine in pogrebne, ob pol 15. poučno predavanje o življenju in delovanju A. M. Slomška. — Katoliško izobraževalno društvo v Kozških ima v nedeljo svojo redno mesečno sejo ter plačevanje članarine in pogrebne.

m Poročili so se zadnje dni v Mariboru: Perkuš Alojz, tesar, in Marija Šafan; Anton Zagar, kleparski pomočnik, in Marija Marinč; Franc Wusser, spovednik v p., in Terezija Lužnic; Košir Matevž, tovarniški delavec, in Julijana Pinter; Škrabert Vinko in Elizabeta Bračič; Cvilak Ivan, trg. nastavljelec, in Vrečko Kristina; Vrabl Avgust, želar, in Purgaj Marija; Klojčnik Franc, zas. uradnik, in Kuhn Elizabeta; Biečan Albin, tkalski mojster, in Nedon Ana; Langeršek Ciril, slikarski pomočnik, in Bežjak Štefka; Rep Rudolf, knjigovški pomočnik, in Rojko Frančiška; Farazija Franc, pletilni pomočnik, in Lungert Marija. Novoporočenec obilo sreče!

m Cerkevni koncert v frančiškanski baziliki bo v petek zvečer. Posvečen je spominu pokojnega našega vladarja Aleksandra I. Imeli bomo priložnost slišati naše domače umetnike, violinistko gospo Faniko Brandlovo, mnogega umetnika na orglah Blaža Arničja iz Ljubljane in pevski zbor »Jadranc«. Predprodaja vstopnic pri gospe Zlati Brišnik.

m Posestne izpremembe. Prodali so: Združena gospodarska banka Vesnarjevo žago in parcelo javni trgovski družbi Novak in Co. za 290.000 din; Alojzij Jevšenak Jakobu Krsniku hišo v Taborski ulici 9 za 149.000 din; Karolina Pričan trgovcu Ivanu Pečarju del parcele v Vrbanovi ulici za 10.023 din, mariborska mestna občina Josipu Heinrichu parcelo v Magdalenskem predstetju za 22.980 dinarjev in Leopoldu Homšaku parcelo istotam za 15.576 dinarjev.

m Zdravnik in nameščenci OUZD so darovali mesto venca na grob primarija g. dr. Rožiča znesek 313 din v fond protituberkulozne lige.

m Mariborska dekleta! Drevi ob pol 8. se začne tridnevna v kapelici sv. Frančiška v frančiškanskem samostanu. Pridite!

m Manifestacijsko zborovanje bo ob 17 letnici koroskega plebiscita v nedeljo, dne 10. oktobra ob pol 11. v veliki dvorani Narodnega doma. Ob pol 12. bo v frančiškanski baziliki služba božja za slovenske fante in može, ki so leta 1919 dali svoje življenje za osvoboditev Koroske.

m Klub lekarnarjev v Mariboru je imel v lovski sobi hotela »Orel« svoj V. redni letni občni zbor, na katerem je poročal predsednik mr. Ivan Vidmar o plodonosnem petletnem delu lekarnarske organizacije. V klubu so včlanjeni lekarnarji s vsega področja bivše mariborske oblasti. Klub je dosegel v tem razdobju lepe uspehe. Predvsem se lepo razvija lekarnarska zadruga, ki prinaša članom obilo gospodarskih koristi. Klub prireja strokovne sestanke in predavanja, izdal je Damaškovo predavanje o sodelovanju lekarnarjev v obrambi proti napadom s plini, podpiral je bolne tovariše, zbiral zdravila za deco v počitniških kolonijah, dosegel je zopetno upeljavo tedenskega turnusa v nočni službi ter je izposloval, da smejo lekarnarje prodajati zdravila državnim uradnikom in upokojencem s posebnim popustom. V novi odbor so bili izvoljeni gg. mag. ph. Vidmar za predsednika, Orožen (Ptuj) za podpredsednika, Minarik za tajnika, Maver za blagajnika, za odbornike pa: Savost, Albanež, Posavec (Ptuj); namestniki: Trautvetter (Ormož), König, Vavpot, Rems; preglednika Devide (Sv. Lenart v Slov. gor.) in Tonič (Maribor).

m Lev uspeh Tujskoprometne zveze. Mariborska Tujskoprometna zveza je pristojna oblastva opetovano opozarjala na občutno škodo, ki jo trpi naš turizem zaradi predpisa, da je znižani turistični vizum za 10 din vezan na tridnevno bivanje v naši državi. Na prizadevanje Tujskoprometne zveze je zunanje ministrstvo sedaj vse omejitve glede izdajanja znižanega vizuma za Avstrijo in Italijo uknilo. S to novo olajšavo se bo gotovo znatno dvignil izletniški promet, zlasti weekend-promet iz Avstrije v naše kraje.

m V visoki starosti 85 let je umrla v Strossmajerjevi ulici 26 zasebnica Alojzija Babič. Naj počiva v miru!

m Dr. Rudolf Lovrec zopet ordinira Strossmajerjeva ul. 8.

Kranj

Za knjigo »Šenčurski dogodki«, ki jo je izdalo letos Tiskovno društvo v Kranju, je zavladalo povod veliko zanimanje. Knjiga opisuje vse ozadje dogodkov pred leti, ki so razburili vse slovenski narod. Knjigo lahko naroči vsakdo v Tiskovnem društvu v Kranju (za farno cerkvičjo).

Župnija Šmartno pri Kranju obhaja letos trojni jubilej, namreč 200-letnico posvečenja župne cerkve in podružnic v Stražišču in na Sv. Joštu. Za obletnico se bo župnija duhovno prenovila v sv. misijonu, ki je že od 3. oktobra in bo še vključno do 10. oktobra. Sv. misijon vodijo misijonarji sv. Vincencija Pavelskega. Velika zunanja slovesnost pomembne obletnice pa bo v nedeljo 17. oktobra, za katero bomo spored pozneje objavili.

Prosvetno društvo v Besnici bo priredilo v nedeljo 10. oktobra ob 3. popoldne na prostem poleg šole v Besnici igro »Divji lovec«. V slučaju elabega vremena bo igra v prostorih pri g. Stihelju. Čisti dobček je namenjen za društveno dvorano.

Novo pokopališče v Kranju. Ker dosedanje pokopališče v Kranju močno ovira razvoj mesta in je sedaj že nekako v sredini mesta, zato se v Kranju že dalje časa vršijo pogajanja glede novega pokopališča v Kranju. Po dolgih pogajanjih, ki so se vršila na mestnem magistratu, so se končno zedinili za zemljišče, ki je blizu mesta Kranj in vasi Čirčič, Huj in Klanca, le Struževo bo imelo nekoliko daljšo pot. Zemljišče za novo pokopališče meri okrog 21.000 kvadratnih metrov in bo približno še enkrat večje kot staro. Vsi mrliški sprevodi iz mesta in Struževga bodo šli po mestnem trgu in mimo župne cerkve po novem mostu čez Kokro, od koder bo lepa cesta na novo pokopališče in bo iz mesta lep sprehod na novi dom pokojnih. Kaj bo s starim pokopališčem, bodo odločili pozneje.

Naše gospodarstvo v avgustu

Narodna banka je pravkar izdala svoje mesečno poročilo za avgust leta 1937, iz katerega poenemamo najvažnejše podatke o razvoju našega gospodarstva:

Borze:			
avg. 1936 julij 1937 avg. 1937			
promet v efektih	8	25	29
promet v devizah	249	259	312
7% inv. pos.	84.21	89.48	90.74
vojna škoda	364.95	407.80	406.62
4% agrarji	48.39	52.54	52.98
begl. obv.	68.96	76.60	76.79

Cene:			
indeks na debelo rastl. proizv.	66.0	73.7	75.3
živina in proizv.	62.6	65.5	66.1
miner. proizv.	80.8	88.1	88.1
indust. proizv.	67.6	76.3	78.0

na drobno:			
Belgrad	77.7	85.6	85.9
Zagreb	79.5	82.6	83.2
Ljubljana	83.2	85.6	85.8
Skoplje	84.7	89.5	90.3

Promet:			
natovor, vag. v tis.	145	152	163
rečna plovba t/km	72	87	87
tonaža prisp. ladij v tis. za julij 1936 in 1937 l.	953	2.294	—

Te številke nam kažejo, da se gospodarstva delavnost v naši državi še vedno giblje na znatno višji stopnji kot je bila in da ekoro vsi objavljeni indeksi še ne kažejo znakov popuščenja. Posebno se opaža letos vzgon cen, ki stalno naraščajo in smo danes že zopet na višini v cenah, kot smo jo zabeležili leta 1931. V avgustu je bil letos posebno opazen dvig cen rastlinskih proizvodov. Če bi Narodna banka objavila še indekse cen uvoznih in izvoznih proizvodov vse do zadnjega, bi videli, da še ni opaziti novih izprememb v doseganem ravnotežju med cenami industrijskih in kmetijskih proizvodov, kar je zelo važno za presojo možnosti nadaljnega razvoja našega gospodarstva. Dvigu cen na debelo sledi tudi nadrobne cene, ki se letos gibljejo na znatno višjem nivoju kot lani, posebno v središču države, v Belgradu.

Za tečaje državnih papirjev je značilno, da so se razmeroma ustalili na sedanjih visoki stopnji, kar je zelo značilno za razvoj našega kapitalnega trga. Tudi vloge so znatno višje kot so bile lani in kažejo nagibnost k stalnemu naraščanju že od leta 1935 dalje.

Obtok bankovcev in obveznosti po vidu 8.199.26 (+41.6), skupna podlaga s primom 2.189.9 (plus 12.8), od tega samo zlato v blagajnah s primom 2.150 (+12.95), skupno kritje 26.70 (26.68)%, od tega samo z zlatom v blagajnah 26.22 (26.19)%. Izkaz kaže običajno obremenitev za ultimo. Obtok bankovcev je znatno narasel zaradi odtoka državnih in zasebnih naložb na žiru pri banki. Med aktivni se pozna povečanje zlatega zaklada, katerega je skoro kompenzirala odtok deviz. Tudi menična posojila so znatneje narasla.

Obtok bankovcev in obveznosti po vidu 8.199.26 (+41.6), skupna podlaga s primom 2.189.9 (plus 12.8), od tega samo zlato v blagajnah s primom 2.150 (+12.95), skupno kritje 26.70 (26.68)%, od tega samo z zlatom v blagajnah 26.22 (26.19)%. Izkaz kaže običajno obremenitev za ultimo. Obtok bankovcev je znatno narasel zaradi odtoka državnih in zasebnih naložb na žiru pri banki. Med aktivni se pozna povečanje zlatega zaklada, katerega je skoro kompenzirala odtok deviz. Tudi menična posojila so znatneje narasla.

Gospodarska književnost

Jugoslavija v številkah. Osrednji fiskovni urad v Belgradu je izdal v francoščini knjižico »Jugoslavija v številkah 1937«. Knjižica prinaša v lepo urejenih tabelah najvažnejše statistične podatke iz našega gospodarstva in državnega življenja po najnovejših podatkih, ki delno dosejajo splošne ali objavljeni. Knjižica obsega 8 poglavij: splošne podatke, zemljepisne, narodnogospodarske, pravne, šolske, fizičnogovojne, zdravstvene in tujskoprometne. Priloženih je več kart.

Ekonomija potrošnje. Zveza nabavljajalnih združenj drž. uslužbencev v Belgradu je izdala kot 17. zvezek svoje zadrudne knjižice spis prof. trg. akademije v Zagrebu g. Selkije Bubića o ekonomiji potrošnje. Knjiga, opisana v srbohrvaščini, je eno prvih del na tem polju ter popisuje vprašanja potrošnje v sodobnem gospodarstvu. Uvodno govori pisec o osnovi in ekonomiji sodobnega konzuma, nato o organizaciji konzumnega gospodarstva, velik del knjige pa je posvečen odnosjem zadrudništva do potrošnje. Knjiga ima 288 strani, stane 60 din.

Nemški diplomirani kmetovalci so letos spomladi priredili svoje prvo študijsko potovanje. To potovanje jih je peljalo skozi našo državo, o kateri je sedaj vodja poti min. svetnik dr. Kummer napisal daljši članek. Pisec popisuje dogodke na poti, kar ilustrirajo številne slike. Popis je izšel v glasilu državne zveze nemških diplomiranih kmetovalcev »Diplomlandwirt« z dne 15. avgusta. V isti številki popisuje gosp. Hans Dittmer iz Berlina jugoslovansko kmetijstvo, tudi s številnimi ilustracijami.

Modernizacija ceste Naklo-Brezje. Kr. banka uprava razpisuje za sprameksiranje državne ceste št. 2 od km 648.675 do 660 (Naklo-Brezje) I. licitacijo za 29. oktober 1937. Proračunska veča 2.202.625 din.

Novo izvozne kvote za les. Na konferenci v Stockholmu, o kateri smo že poročali, so bile določene tudi nove izvozne kvote za les, in sicer te-le (v standardih, vsak standard je 4.67 kubičnih metrov): Finska 904.500, Rusija 855.500, Švedska 738.500, Poljska 281.700, Avstrija 247.500, Romunija 221.400, Jugoslavija 151.200, Letonska 114.300 in Češkoslovaška 86.400, skupno 3.6 milij. standardov. Za bodoči razvoj cen lesa na svetovnih trziščih je najbolj merodajna Anglija, katere izvozniki pa imajo znatne zaloge lesa.

Zveza slovenskih združenj je imela na koncu leta 1936 381 članic, kar pomeni v primeri s 1935 povečanje števila združenj za 4. Zadrudne se razdele sledeče (v oklepajih podatki za 1935): kreditne 154 (150), nabavljajalne prodajne 29 (29), mekarske 31 (31), živinorejske in pašniške 31 (32), kmetijske strojne 19 (19), elektrarniške 24 (24), obrtniške 17

(17), vodovodne 16 (16), zavarovalne 6 (6), vinarske in sadjarske 6 (5), razne 48 (48). Bilanca Zveze za 1936 izkazuje zmanjšanje naložb zadrug pri Zvezi od 23.9 na 22.84, kreditov zadrugam od 26.64 na 26.6 milij. Rezerve in deleži dosegajo 1.33 (1.2) milijonov dinarjev. Vloge vseh zvezinskih članic so znašale 1935 524.8 (1934 567.6), posojila pa 522.4 (585.46), lastna sredstva pa 65.9 (76.3) milij. din.

Zadrudne pridelovalcev bombaža. V strumskem okrožju sta bili ustanovljeni dve novi zadrudni pridelovalcev bombaža: Okrajna kmetijska zadruga za proizvodnjo in predelavo bombaža v Dabilju in Zadruga za proizvodnjo in predelavo bombaža in svitenih kokonov v Bogdancih.

Sejem v Litiji dne 4. oktobra. V ponedeljek je bil sejem v Litiji, ki je bil dobro obiskan. Prignali so 220 glav živine in 20 drobnice. Kupčija je bila zelo živahna, cene so bile za vole I. vrste 5.50 do 6.00, za vole II. vrste 4.50 do 5.50 din.

Titanit, d. d. za kemično industrijo v Karlovcu-Zagrebu izkazuje za 1936 s prenosom vred 1.8 (1.4) milij. din čistega dobička na glavnice 8.0 in bilančno vsoto 11.1 (10.7) milij. din.

Borza

Dne 6. oktobra 1937.

V zasebnem kliringu je angleški funt ostal neizpremenjen na 237.20—238.80. Avstrijski šiling je v Ljubljani popustil na 8.48—8.58, v Zagrebu na 8.465—8.565, v Belgradu na 8.4397—8.5397.

Grški boni so beležili v Zagrebu 29.40—30.10, v Belgradu 29.65—30.35.

Nemški čeki so v Ljubljani narasli na 13.65 do 13.56, za konec decembra so beležili 13.36 do 13.56. V Zagrebu so beležili 13.605—13.805, za konec novembra 13.35—13.55, za sredo decembra 13.385—13.535. V Belgradu so beležili 13.65—13.85.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 1 milij. 116.109 dinarjev.

Ljubljana — tečaji s primom.

Amsterdam 100 h. gold.	2365.41—2410.01
Berlin 100 mark	1738.02—1751.90
Bruselj 100 belg.	729.95—735.02
Curih 100 frankov	996.45—1003.52
London 1 funt	214.18—216.23
Newyork 100 dolarjev	4299.76—4336.07
Pariz 100 frankov	142.27—143.71
Praga 100 kron	151.73—152.83
Trst 100 lir	227.75—230.83

Curih, Belgrad 10, Pariz 14.30, London 21.5175, Newyork 484.50, Bruselj 73.25, Milan 22.93, Amsterdam 240.25, Berlin 174.50, Dunaj 79.85 (81.85), Stockholm 110.95, Oslo 108.125, Kopenhagen 96.05, Praga 15.23, Varšava 82.25, Budimpešta 86.25, Atene 3.95, Carigrad 3.50, Bukarešta 3.25, Helsingfors 9.515, Buenos Aires 130.50.

Vrednostni papirji

Ljubljana. 7% investicijsko posojilo 92.50—93, agrarji 52.50—54, vojna škoda promptna 411—414, begluške obveznice 76—77, 4% severni agrarji 51—53, 8% Blerovo posojilo 93—94, 7% Blerovo posojilo 84.50—85.50, 7% posojilo Drž. hip. banke 90—100, Trboveljska 240 blago.

Zagreb. 7% investic. posojilo 93—96, agrarji 53 denar, vojna škoda promptna 412—414, begluške obveznice 77 denar, dalm. agrarji 75 denar, 4% sev. agrarji 52.50 denar, 8% Blerovo pos. 92.50 do 94, 7% Blerovo posojilo 84—85, 7% posojilo Drž. hip. banke 100—101. — Delnice: Narodna banka 7.300 denar, Priv. agrarna banka 197 denar, Trboveljska 235 blago, Gutmann 50—50.25, Nar. šumska 15 blago, Isis 30 blago, Sladk. tovarna Berčerek 630 blago, Osj. livarna 200 blago, Dubrovačka 425—440, Jadranska plovba 425 denar, Oceanija 275 denar.

Belgrad. 7% investic. posojilo 93.25 denar, agrarji 53.25 denar, vojna škoda promptna 411 do 412, begluške obveznice 77.50—78, dalm. agr. 75.60—77, 8% Blerovo posojilo 95 blago, 7% Bler. posojilo 84.75—85.50, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar, 7% stab. posojilo 86.50—87. — Delnice: Narodna banka 7.400—7.600 (7.500), Priv. agrarna banka 201.50 denar.

Dunaj. Zaradi neugodnih vesti iz inozemskih borz je bila tudi dunajska borza brez pravega razpoloženja in v slabi tendenci. V kulisi so bili vsi tečajji pod večerajšnjimi tečajji, večje izgube izkazujejo Alpina, Rima in Semperit. Tudi v zagradi so bili tečajji nižji, v večji meri so oslabele nekateri rudarski, kovinski in papirni papirji. Beležili so: Donavsko-savsko-jadranska obligacija 62.08, avstrijske stavbne srečke iz leta 1926 18, delnice: Creditanstalt-Bankvereine 27.20, Donavsko-savsko-jadranska 20, Graz-Köflach 27.00, Steg 27.52, Steweg 28.60, Magnesit 91, Trboveljska 27.50, Alpina 47.25, Rima Murany 88.50, Steyr-Daimler-Puch 229.50, Leykam 75, Semperit 80.25.

Hmelj

Zalec, 6. oktobra 1937.

Zanimanje za letošnji pridelek hmelja traja dalje, četudi je več povpraševanja zaenkrat le za cenejše blago. Cene so ostale v glavnem neizpremenjene, vendar so za boljše in najboljše blage le bolj nominalne.

Zalec, 6. oktobra 1937.

Na tržišču zanimanje za letošnji zateški pridelek traja dalje in se plačuje po 12—20 Kč, t. j. 18—30 din za kg.

Živina

Ljubljanski sejem 6. oktobra. Današnji sejem je bil slab zaradi neugodnega vremena. Prignanih je bilo (v oklepajih število prodanih glav): 56 (20) konj, 49 (20) volov, 34 (9) krav, 18 (14) telet, 9 (4) prašičev in 197 (47) prašičkov za rejo. Cene so bile iste kot na prejšnjem sejmu: voli I. vrste 5.50—6, II. vrste 4.75—5.25, III. vrste 4—4.50, krave debele 4—5.50, klobasarice 2.50 do 3.50, teleta 7—8, prašiči 5.50—7 din za kg žive teže, prašički za rejo 140—240 din komad, konji po kakovosti 400—3500 din za komad.

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. — Tedenca neizpremenjena. — Promet srednji.

Sejska in tržna poročila

CENE KMETIJSKIH PRIDELKOV IN ŽIVINE

v Kranju 4. oktobra 1937

Voli I. vrste 6.50 din za 1 kg, voli II. vrste 5.50, voli III. vrste 5, telice I. vrste 6.50, telice II. vrste 5.50, telice III. vrste 5, krave I. vrste 5.50, krave II. vrste 5, krave III. vrste 4.50, teleta I. vrste 8.50, teleta II. vrste 7, prašiči špeharji 9, prašiči pršutarji 8, goveje meso I., prednji del 10, zadnji del 12, goveje meso II., prednji del 8, zadnji del 12, goveje meso III., prednji del 7, zadnji del 9, svinjina 16, svinjska mast 18, slanina suha 18—20, čisti med 24, neprana volna 24, oprana volna 32 za 1 kg. — Goveje surove kože 14 din kg, telečje surove kože 16 din kg, svinjske surove kože 9 din kg, mleko 1.50—2 din za liter, finejše kvalitetno vino 16 din liter, Navadno vino 10 din liter. — Pšenica 220—250 din za 100 kg, ječmen 215, rž 220, oves 160, koruza 145, fižol 200—250, krompir 75, lucerna 2000, seno 60—65, slama 50, jabolka I. vrste 400, II. vrste 300, III. vrste 250, bruske I. vrste 500, II. vrste 400, III. vrste 300, češplje (suhe) I. vrste 1000, II. vrste 900, III. vrste 800, pšenična moka 350, koruzna moka 250 din za 100 kg.

CENE KMETIJSKIH PRIDELKOV IN ŽIVINE

v Brežicah 1. oktobra 1937.

Voli I. vrste 6.50 din za 1 kg, voli II. vrste 5.50, voli III. vrste 5, telice I. vrste 6, telice II. vrste 5, telice III. vrste 4, krave I. vrste 5.50, krave II. vrste 4.50, krave III. vrste 3, teleta I. vrste 6.50, II. vrste 5.50, prašiči špeharji 8.50, prašiči pršutarji 7, govedina I. vrste 12, II. vrste 10, svinjina 14, svinjska mast 20, slanina 13, čisti med 16 din za 1 kg. — Goveje surove kože 8 din za 1 kg, telečje surove kože 10, svinjske surove kože 3 din za 1 kg; Mleko 1.50 din za liter, vinski mošt iz navadnih vrst grozdja 4, finejše kvaliteto vino 7, navadno vino 5.50 din za liter. — Pšenica 170 din za 100 kg, ječmen 130, rž 170, oves 150, koruza 130, fižol 200, krompir 75, lucerna 60, seno 40, slama 25, jabolka I. vrste 200, II. vrste 150, III. vrste 100, bruske I. vrste 250, II. vrste 200, III. vrste 100 din za 100 kg.

— Za Jegličev akademski dom so darovali: Dr. Ivan Slokar, Ljubljana, 2000 din (kot dobrotni član). — Okrajna hranilnica Slovenjgradec, 500 dinarjev. — Dr. Fr. Jerč, prof. St. Vid nad Ljubljano, 50 din. — Matej Tavčar, župnik, Poljane nad Škofjo Loko, 20 din. — Zupnik, Sv. Jedert, 25 din. — Jože Jagodice, ravnatelj, Ljubljana, 50 din. — Dr. Matelič A., fin. svetnik, Skoplje, 100 din. — Dr. Fr. Debevec, Ljubljana, 50 din. — Klemenc P., Crnomelj, 100 din. — Dr. Hanžljič R., Celje, Opatija, 100 din. — K. Cerin, inful. proš. Novo mesto, 100 din. — Zupni urad, Dovje, 20 din. — M. U. dr. Fr. Klar, banov. zdravnik, Dolnja Lendava, 100 din. — Dr. A. Ramšak, zdravnik, Crna pri Prevaljah, 100 din. — Dr. Schrott J., zdravnik, Ljubljana, 50 din. — Dr. J. Kamušič, advokat, Ljubljana, 100 din. — Klub železničarjev JRZ, Rogatec, 100 din. — M. U. dr. Ivan Oblak, zobozdravnik, Ljubljana, 50 din. — Ivan Avsenek, Ljubljana, 200 din. — Dr. J. Golias, Bled, Trieste, 100 din. — Vsem darovalcem se iskreno zahvaljujemo! Prosimo vse, ki morejo in jim je pri sreju naša velika socialna ustanova, naj k dograditvi tega Jegličevega spomenika doprinesejo svoj dar. Pošiljajte na naslov: Hranilnica dravske banovine, Ljubljana. — Akcija za Jegličev akad. dom.

Kulturni obzornik

Zagrebsko pismo

Med najboljša dela, kar jih je doslej izšlo v »Savremeni knjižnici«, ki jo že drugo leto z lepim uspehom izdaja Matice Hrvatska, moremo šteti Mihaličeve zbirke novel »Knjiga o Mlakaru i drugima« (knjiga 8, str. 180) in pa Kozarčaninov roman »Sam čovjek« (knjiga 9, str. 267). Svojevrsno delo so tudi »Moderni engleski eseji«, ki so izšli kot 7. knjiga iste zbirke (str. 223). Te eseje, kateri nudijo literarno izobraženemu bralec izreden užitek, je vzorno prevedel in opremil z lepim uvodom dr. Vinko Krišković, eden prvih hrvaških esejistov, ki se že blizu pol stoletja bavi z angleško kulturno in literarno zgodovino ter je izdal že lepo kopicno knjig in študij s tega področja, razen tega pa še dve knjigi klasičnih komentarjev Shakespearejevih dram. Toda o dr. Kriškoviću bo treba kdaj posebej spregovoriti, zlasti še zaradi njegovega silno aktualnega eseja »V soetu paradoksov«, ki je letošnje poletje izšel v Matični »Mali knjižnici« (zv. 9., str. 104) in kaže Kriškovića tudi kot prvovrstnega misleca in stilista. Stjepan Mihalič in Ivo Kozarčanin pripadata onemu delu hrvaških mlajših pisateljev, ki se zadnjih deset let vedno bolj uveljavljajo in bodo kmalu glavni in edini predstavniki hrv. lepe knjige. Mihalič je začel z novelo in dozdaj izdal že nekaj zbirke novel, ki dokazujejo lep napredek. Kozarčanin pa se razen v noveli javlja tudi v pesmi, eseju in kritiki, zadnji čas pa se je z vso intenzivnostjo posvetil romanu in rodil je prav razveseljeve sadowe: roman »Tudja žena« (ocenjen v »Slovenec« 2. aprila 1937) in sedaj roman »Sam čovjek«, ki z novelami »Mati čeka« tvori trojni ciklus »Ljudje«.

novela kvantitativno zelo različne, vendar jih veže enaka miselna ugašenost, ki povsod izveni v pogumno obtožbo lažnivega domoljubja, nedosednosti in binavščine v vseh slojih naroda. Cankar je tako močvirnato gnolobo imenoval Šentflorijanško dolino, tukaj pa je Jazbečovo polno Mlakarjev, Bačanov, Marakov, Bradačev, Cindričev, Lipajev in Kupčincev, ki pod lažno obrazno domoljubja stiskajo in izžemajo uboga kmeta. Človek bi res obupal v tej »prekleti žabi mlaki« (106), odkoder skoraj ni videti zarje pravice in lepših dni. Toda že prihaja novi rod izobražencev (učitelji Opalički, Cerovar in Pogledičeva, študent Tomo Mlakar in odv. koncipijent dr. V. Bor), ki je izšel iz tega zatiranega naroda in mu hoče prineseti pravice, poštenja in osvobojenja. Zemljo naj dobi oni, ki z njo in za njo živi, ne pa lahkoživi magnat, ki meni, da je zemlja vlačuga (str. 68). Sklepna »Novela o Medvedjima«, ki žal ni dozorela, je napisana čisto v smislu ideologije bratov Radičev in sedanega hrv. kmečko-narodnega gibanja, češ, da v to gibanje ne spadajo šolani in kpospodenji kmetje, ki niso samo pozabili vasi in kmečkih tegob, marveč celo zaničujejo in sovražijo vse, kar je kmečkoga. Proti odvjetniku dr. Kupčencu, ki hoče biti med prvaki one stranke, katera ima na programu izboljšanje življenjskih razmer hrv. kmeta — kot odvjetnik pa hujska kmeta proti kmetu, da se tožarji in on iz njihovih krvavih žuljev zida vile, se dvigne njegov koncipijent dr. Vuk Bor, nosilec nove miselnosti o razmerju med kmetom in izobraženecem. Dr. Bor je sin akcesista, ki je v mladih letih kot orožnik pretepal svobodoljubne Hrvate, pozneje pa kot brezsrčen davčni iztirjavec rubil in skubil brezpravnega kmeta. To očelotvo počel je se prignusilno sinu, da je vstal zoper »državotvornega« očeta in odločno stopil na stran zatiranih.

V začetku, v prvih dveh novelah, pisatelj še ni dovolj jase, marsikaj še ni dozorelo in izkristalizirano, vendar je že čutili roko močnega umetnika, ki v naslednjih novelah prihaja vedno bolj do veljave. Najdaljša in najmočnejša je novela »Badnjak u Jazavčarima«, kjer je glavna oseba pijavka Mlakar, po katerem nosi naslov cela zbirka. To je prava mojstrovina z zelo močnimi detailji (n. pr. ono Zgugovo pripovedovanje v Piškorjevi gostilni) in daje Mihaliču prostor ob Slavku Kolarju in drugih najboljših hrv. novelistih. Mihalič resno jemlje svoje umetniško delo, vendar se bo moral še čistiti, koncentrirati in ostreši še zlasti Križevčeva vpliva, ki ga dostikrat zavede v patos in deklamacijo (čudno je, kako danes skoraj vsi pisatelji zabajajo v patos!). Šele ko se bo popolnoma osamosvojil, izčistil in poglobil, lahko upa, da bo dosegel ono popolnost, ki jo s svojimi talentom more doseči.

Tudi Kozarčaninov roman »Sam čovjek« je protest umetnika zoper današnje življenjsko zlaganost in licemerstvo, obtožba razočaranega človeka zoper vse oblike prostaštva, katero se rafinirano skriva pod plaščem gnile civilizacije in trhljih zakonov. Ta smartirij človeka brezdomca in siromaka v ozkih okvirjih naše žalostne, jalove »stvarnosti« (str. 267) nam riše vse »groteskni, fantastični in pisani, večinoma sivi in neveseli konglomerat današnjega življenja, kakor se razvija po zakotnih predmestnih gostinlah in bezincah, po podstrešnih in kletnih stanovanjih, ki zastrupljajo človeku dušo in telo.

Kozarčanin je razdelil svoj roman v dva dela z avtobiografskim uvodnim (Nočni dijalog) in sklepnim akordom (Sam čovjek). V prvem, krajšem delu, riše svojo »mračno mladost«, ki jo je preživel ob skrbni in dobri materi in mrkem, skopem in sebičnem očetu (trgovcu). Tukaj je Kozarčanin postavil prelep spomenik svoji trpeči materi. Ob materini smrti je zašel dvomiti v očeta, ki je zelo surovo ravnal z rahlotno materjo in bil deloma kriv njene prezgodnje smrti. Oče mu je prvi zastupil življenje! Druga mu je zagrenila življenje mačeha, mlada, razsipna in razvratna žena, ki jo je oče po materini smrti privedel v hišo, da je uničila dom, očeta in sebe. Tretji, ki je prilič strupa v kupo njegovega življenja, je bil

Slikar je izumil parnik

**Prva vožnja pred 130 leti
„Brezpomembna iznajdba!“**

Pred 130 leti so spustili v morje parnik »Clermont«. Ladjo na paro je iznašel ameriški slikar Robert Fulton. Prva vožnja je bila od Njujorka v 200 km oddaljeni Albany Hudson. S tem si je nova iznajdba, ladja na paro ali parnik, po toliko nesrečnih poskusih, vendarle utrla pot v zgodovino človeštva, katerega si v poslednjih 130 letih brez parnika ne moremo misliti.

Dne 9. avgusta 1803 je stala na bregu Seine gruča moških. Sredi njih je bil Korzičan, pri čigar imenu je vzdrljelo polovico sveta. Cesar se je pogovarjal z družbo, s slavimi strokovnjaki in znanstveniki tiste dobe, z modrimi in preiskušeni gospodi, ki jih je bil sklical semkaj, da vidijo nekaj nenavadnega. Učeni gospodje so se kaj posmehljivo držali, toliko da se niso smejali vprico cesarja, saj so bili trdno prepričani, da se bo poskus tistega onega — kako se že piše? — tistega Roberta Fultona ponesrečil. Parnik! Ladja na paro! Kdo bi se ne smejal! Kakšna trapasta zamisel!

Japonska pehota prodira naprej.

Pa še ameriški slikar! Ljubi Bog, koliko jih je že pred njim poskušalo izvesti ta blazni načrt, da bi paro uporabili pri brodarstvu! Samo če človek pomisli: para! — Zdaj pa ti pride neki Fulton, nemirni človek, ki je danes to, jutri ono, pa vrže čopič iz rok, preplava ocean in se hoče pomešati med učenjake in kaj novega povedati velikim množem, ki se vse življenje bavijo samo z vedo! Kakšna domišljavost! Nikoli bi ne prišli na obrežje Seine, če bi jim ne bil ukazal Napoleon. Napoleon, ki ga je ameriški poslanik Livingstone opozoril na Fultona, ki je bil v Parizu že kazal

posrečene poskuse s torpedi

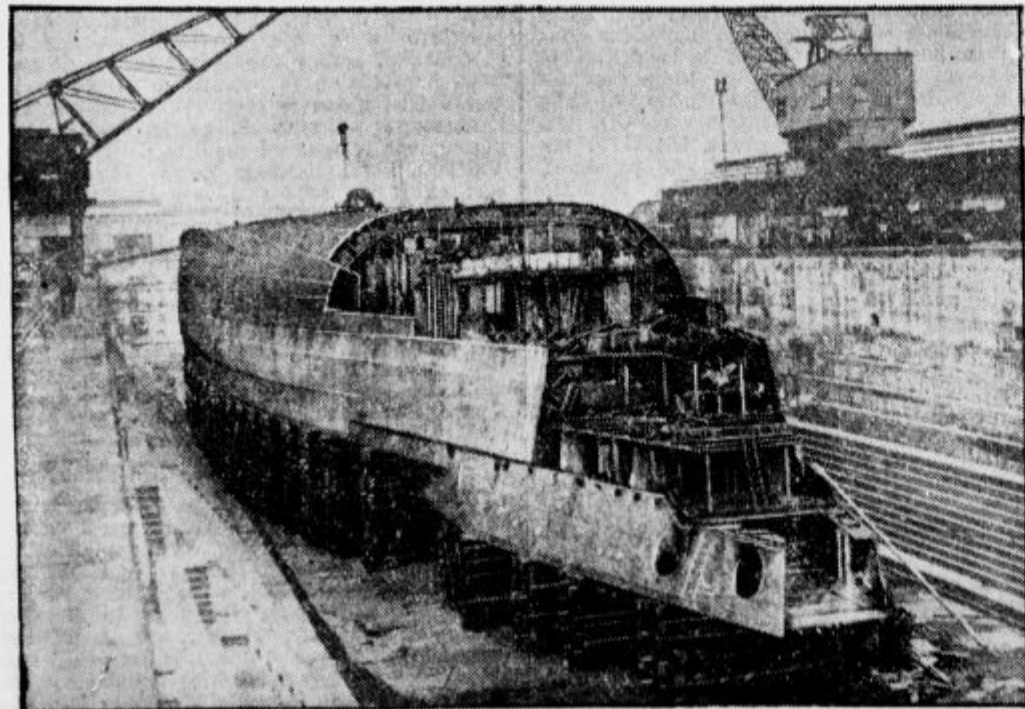
Ladje na paro! Imperator se je bil zaprl v svojo kabineto in je več ur dolgo tuhtal, ko je bil zaslišal čudovito vest: ladje na paro! — Kako je bilo to važno zanj, za Francijo, za Anglijo! Neomejeno bi zavladal morju, slava Francije na

Elastični sedeži za ventile

Poizkuse z elastičnimi sedeži za ventile so izvršile delavnice ameriških tovarn Ethyl-gasoline in Wright-Aeronautice.

Izpušni ventili motorjev so vedno izpostavljeni visokim temperaturam izpušnih plinov, so neprestano v ognju, ki ima zelo visoko temperaturo. Kljub temu, da se uporabljajo za take ventile in njih sedeže jeklo posebne vrste, »zgorijo« prejš ali slej na ploščah, kjer se stikajo. Posledica tega je, da je zatemnitev vedno slabša. To se dogaja pri eksplozijskih motorjih vseh vrst, celo pri težkih, stabilnih eksplozijskih motorjih s širokimi izpušnimi ventili.

Tej napaki odporne konstrukcija novega sedeža, ki jo kaže naša slika. Sedež se pri udarcu ventila nekoliko vda. Zato ploščki, ki se stikata manj trpita. Poizkusi so pokazali, da ventil in sedež na stičnih ploščah pri taki izdelavi ne sigorita. Ventil je bil izdelan iz krom-niklovega jekla.

Nemško vojno ladjo »Friderik Veliki« so pri Seapa Flowu med svetovno vojno sami Nemci potopili, a dvignila jo je zdaj neka angleška tvrdka za kovinsko industrijo. Jeklo in druge kovine ladje bodo Angleži uporabili za lastno brodogradnjo. Na sliki je vojna ladja »Friderik Veliki«, ki jo v Rosythu na Škotskem razdirajo.

morju, konec Anglije! Kaki mogočni armadi s parniki bi angleško brodogradnjo ne bilo kos.« To so bile cesarjeve sanje in te sanje naj bi se bile tistega dne — 9. avgusta 1803 — izpolnile? Niso se izpolnile. Fultonov parnik je pač šel naprej, vendar je bila to prekratka pot: malce po reki navzgor, nato navzdol — pa konec. Parnik je umolknil; strahotna tišina je bila v njem, ni se zganil. Učeni in modri gospodje so smehljaje se pogledali drug drugega: Saj smo vedeli! Ladje na paro — kakšna zmota! Soglasno so izjavili, da je to sploh neizvedljivo. Cesar se je razočaran obrnil. Od tega dne dalje noče poznati nobenega Fultona več. Iznajditelj se je ves strit odpeljal v domovino. Igre je konec?

Boj se nadaljuje

Ali je bilo igre res konec? Fulton je kmalu pozabil na zausnico, ki jo je dobil od znanstvenikov. Ni odnehal. Slisal je, da gradi Amerika novo ladjo — »Clermont«. Na »Clermont« je hotel spraviti svoj parni stroj, ki je imel 20 konjskih

sil in ga je zgradil v družbi londonske tvrdke Boulton in Watt. Ladjealec ni bil prav nič zavzet za Fultonov predlog, vendar je čez več časa privolil. Fulton je štiri dni živel v smrtnem strahu; štiri dni ni jedel, štiri noči ni spal in ko je prišel dan, ko so spustili ladjo v morje, ga je tresla mrzlota.

Ladja se je začela počasi gibati, množica ob morju se ni upala niti dihati. Fulton je bil bled ko zid, kakor je zapisal neki tedanji opazovalec. »Clermont« je polzela po valovih Hudsona, oddaljevala se je bolj in bolj in je izginila izpred oči vzključajoče množice. Čez 32 ur je ladja brez kakih nezgod srečno pristala v Albany. Ladja se je peljala 32 ur in je napravila pot 200 km. — Dve sto kilometrov v 32 urah — evede se dandanes smehljamo, ko to beremo, a pozabiti ne smemo, da je bil takrat ta uspeh zmagoslavje človeškega duha, da so ga proslavljali kot veličastno Fultonovo zmago.

Strojni ravnateli

Po uspehi vožnji s parnikom so ustanovili redni osebni promet po Hudsonu. Razne parobrodne družbe so kar čez noč ustanovili in čez pet let so v Združenih ameriških državah po vseh velikih rekah vozili parnike; bilo jih je že 50.

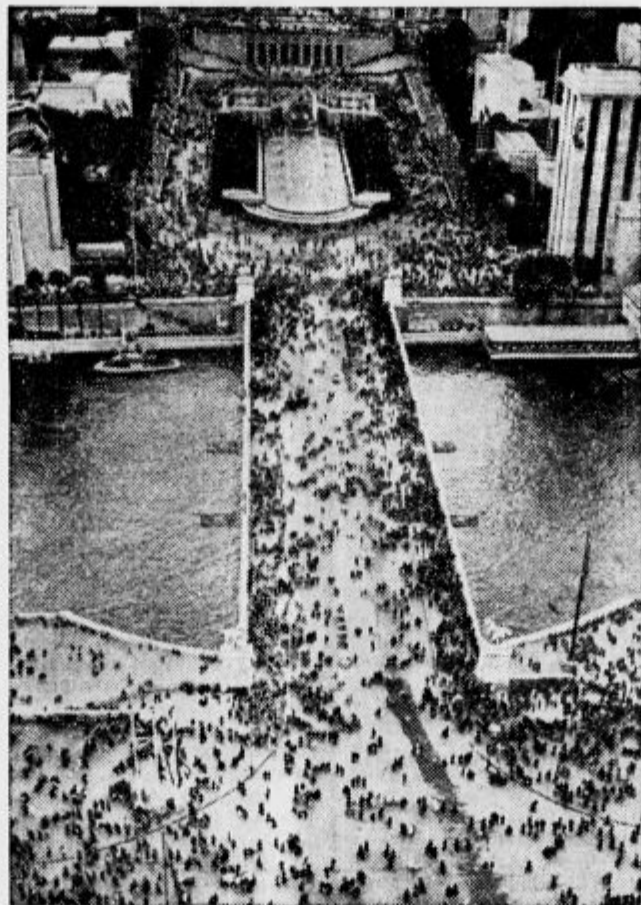
Po svoji zmagi pri Albanyu je Fulton predlagal vladi Bavarske, naj uvede po Donavi vožnjo s parniki. Toda strojni ravnatelj J. Baader, ki so mu dali Fultonov načrt v presojo, je storil isto napako, kakor so jo zagrešili pred štirimi leti znanstveni gospodje Napoleonovega spremstva. V svojem dopisu z dne 31. marca 1810 je Baader zapisal, da je parnik »popolnoma brezpomembna iznajdba«.

Znanost in vera

Nedavno je v Nottinghamu zborovala »Britska družba«. Med povabljenimi gosti je bil tudi jezuit Henry Gill iz Dublina. Angleški listi hvalijo njegov govor, ki je obravnaval razmerje med znanostjo in vero.

»Moderni čas,« je dejal slavni jezuit, »ima to značilnost, da izjavljajo neizobraženi in napoli obraženi demagogi, da človeku ni treba Boga. Nezreli akademiki in nezreli govorniki in pisatelji mislijo, da se proslavijo s tem, če se norčujejo iz Stvarnika. Na drugi strani pa veliki znanstveniki, ki so vse svoje življenje posvetili znanosti, kakor Newton, Medel, Lord Kelvin, Röntgen, Marconi in drugi, izpovedujejo vero v edinega Boga in pri-

znajajo potrebo Stvarnika. Navedel bom le besede Lorda Kelvina, ki je dejal: »Ne boj se biti svobodni mislec. Zakaj, če močno pomisliš, te bo znanost prisilila, da boš veroval v Boga, ki je izvor vse vere. Spoznal boš, da znanstvo veri ni sovražno, ampak da jo še pospešuje.« Celo Darwin, ki o njem večkrat napačno trdijo, da izključuje stvariteljsko zamisel Stvarnika, je zapisal: »Nekaj veličastnega je to novo življenje, ki ga je prvotno vdihnil Stvarnik nekaterim oblikam ali pa eni sami in to v času, ko je nastopil ta planet svojo pot po trdnih začrtanih gravitativnih zakonih. Iz te tako preproste praoblike so se razvijale in se še nenehoma razvijajo najlepše in najčudovitejše oblike.«

Na pariško svetovno razstavo še zmeraj prihajajo goste ljudske trume. — Slika je posneta z letala.

Grozolna žetev smrti

Kakor poroča »Agence d'Informations de l'Orient« iz Moskve, je v koncentracijskih taboriščih na Solovki radi pomanjkljive prehrane izbruhnila epidemija legarja, ki mu je doslej podleglo več ko 2000 jetnikov. Zlasti se je bolezen razširila v »taborišču popov«. V tem taborišču je

več ko 900 duhovnikov; to število pa se je v poslednjih tednih radi umrljivosti močno zmanjšalo. Umrl je ondi — nekako pred dvema tednoma — tudi bivši škof saratovski, Poltorackij. — Ker so taborišča skozi in skozi zanemarjena in je tudi premalo zdravilnih sredstev in je slaba in nezadostna hrana, zato nima pobijanje legarja v taboriščih nobenega uspeha.

Novo črpalke za olje

Angleži so iznašli novo črpalno za olje, ki daje do 36 litrov olja na minuto in proizvaja pritisk do 70 kg na kvadratni centimeter. Konstruirana je tako, da se kovinske ploščke dotikajo samo v ležajih. Zato je trenje reducirano na minimum. Črpalna se lahko rabi tudi kot motor, ki ga poganja stisnjena tekočina. Kot motor in kot črpalna se lahko vrti v obeh smereh.

Nova iznajdba bo izvrstno služila za hidravlični pogon oklopnih stolpov, za pogon loput za pristajanje pri velikih avionih, za pogon najrazličnejših hidravličnih naprav itd.

Številna odlikovanja za brezbožnike

Osrednji svet bojujočih se brezbožnikov je poslal sovjetski vladi prošnjo, naj vlada — v času jubilejnih slavnosti ob 20 letnici sovjetske unije — počasti 200 vodilnih osebnosti mednarodnega brezbožniškega gibanja z »Leninovim redom«. Za odlikovanja so predlagani: Jaroslavski, Dimitrov, Lukačevski in Amozov. Med kandidati za ta red so še poljski, češki, belgijski, ameriški, angleški, japonski in kitajski brezbožniki, ki so zaeno komunisti. Podelitev odlikovanj bodo v Kremlju slovesno obhajali. Takrat bo predsednik sveta ljudskih komisarjev, Kalinin, razdelil odlikovanja.

Stoj, če pride letalo! — Letališče v Glendalu v Kaliforniji je tako blizu ceste za avtomobile, da so morali postaviti svarilno tablo, ker letalo spočetka tako nizko vzleti, da so avtomobili v nevarnosti

Nemška princesa Friderika, hči zeta bivšega nemškega cesarja, ki se je poročila z grškim prestolonaslednikom Pavlom

Grški prestolonaslednik Pavel

Častni korporal?

Mussolini je Hitlerja imenoval za častnega korporala. Korporal je šarža, predstojnik, ki vodi majhno število vojakov. Napoleon se je kot cesar imenoval »častni korporal« in to ime je radi svoje preprostosti posebno počeščenje. Italija je potem prevzela ta svojaki naslov. Viktor Emanuel II. je imel ta pridevek. Podelili so ga tudi Mussoliniju in še nekaterim izredno zaslužnim Italijanom. Hitler je prvi inozemec, ki je bil imenovan za častnega korporala.

Za smeh

»Krasno jesensko vreme, ali ne?« — »Ali ste znoreli?« — »Kaj pa še! Lekarnar sem!«

Predavatelj: »Dostikrat so majhne stvari, ki nas bolj razburjajo kot velike.«

Kocjan (iz ozadja): »To bo pa res, gospod, mene na primer že zelo razburi, če mi natakaria prinese prav majhno klobaso.«

»Ali si bil pri sosedu?«
»Včeraj. Pomieli, znorel je!«
»Bog pomagaj! Prav zares znorel?«
»Zares. Zmeheno govori in besni.«
»No, kaj pa zdaj?«
»Skušal sem pametno govoriti z njim in mu dopovedati, da mi je še 100 dinarjev dolžan.«
»Pa jih je dal?«
»Kaj še! Tako nor da še ni!«

K šolski anketi: Torej kaj...?

IX.

Nekaj bom napisal. Čeprav samo za to, da bodo visoki gospodje gledali s posmehom in zaščevanjem na mladost nižjih stanov. In če tudi ne spadam ne med šolnike profesorje in ne med stare davkoplačevalce. Torej, če tudi na šolsko vprašanje gledam le tako bolj od strani.

Najprvo nekaj splošnega. Vseposod vlada po naših šolah velika zmeda. Saj niti vsi ne vedo, kdaj naj bo prav za prav šolska maša za začetek šolskega leta. Ali 1., 2., ali 3. septembra? Pri srednjih šolah ista zmeda? 9., 10., 11. ali pa 12. septembra. Naj se enkrat točno določi, kdaj naj bo začeta služba božja. Za ljudske šole bi bil najprimernejši dan šesti september, kraljev rojstni dan. Za srednje šole pa vzemimo za vse en dan: 15. september. To naj se točno določi recimo vsaj za dobo desetih let. Druga zmeda je praznovanje raznih spominskih dni. Lani je bilo. Vse šole so stale pred velikim vprašanjem, kaj bo za obletnico po kralju Aleksandru. Belgrad je po lepo molčal in šele v zadnjem hipu brzojavno odločil, naj se vrši slovesna komemoracija. Oddaljeni kraji so to vest gotovo dobili prepozno. Gospodje tam doli pri zelenih mizah: čemu taka površnost in brezbrzičnost! Vi hočete, naj bo vzgoja patriotska, sami pa tako delate! Veste, mladina tudi vidi in čuti in sodi in sklepa.

Veliko zmede delajo prestave učiteljskega in proforskega osebja. Čas bi že bil, da se vse te in take prestave uredi med počitnicami. In res je med počitnicami, ne samo v postavi in na papirju. Med šolskim letom naj se vrše prestave le v skrajno nujni potrebi: če umrje kaka učna moč, če kdo oboli itd. Ne pa, kadar se to poljubi katerikoli šefu tam doli na Belgrajskem. Tako se pa leto za leto ponavlja ista neprijetna pesem: začetek šole je tu, učnih moči pa ni ali so šole na potu v svoje službeno mesto. Mine mesec, mineta dva, pa še ni rednega šolskega pouka. Kdo naj nosi škodo radi te in take malomarnosti! Seveda bo kdo rekel: To je naravnost nemogoče! Država je prevelika in ni v močeh prosvetne oblasti, da bi mogla med počitnicami urediti vse neštevilne prestave. Gospodje! Kar javno povejite, ali ni ta izjava naravnost prokletstvo našega nesrečnega centralizma. Če ni mogoče in ker res ni mogoče, da centrum dobro vodi našo prosvetno upravo — dobro! naj se pa prepusti ta reč banovinom! Zakaj pa ne! Ali res mislite, da bi banovine ne mogle nastavljal učiteljev in profesorjev. In bolje nastavljal, kakor to dela naš centralizem! Sadove tega nesrečnega centralizma pa mora v najvišji meri občutiti cvet in nada našega in vsakega naroda — šolska mladina.

Velika napaka našega šolstva — srednjega še zlasti, je tudi ta, da učna oblast v vedno večji meri nastavlja med nami profesorje z juga. Naše pa poriva na jug! Ene najvažnejših zahtev našega šolstva je in mora biti ta, da učence profesorje besedo razume. Zelo, zelo dvomno pa je, ali naši prvo- in drugošolarki obvladajo toliko slobohrvaščino, da morejo nemoteno slediti pri razlagi in izpraševanju. In tudi, ali tam doli na jugu obvladajo ondodni šolarčki jezik naših slovenskih profesorjev. Če torej hočemo, da bo naša šola dosegla svoj uspeh, naj bo res učilnica.

ne pa mučilnica naše mladine. Zato ji dajte takih profesorjev, da jih bo mladina lahko razumela. Naj le pridejo bratje z juga službovat v naše kraje, a zavedajo naj se, da uče slovensko mladino.

Spet drugo, kar mora zahtevati vsak pameten človek je to, da mora iz šolskih prostorov ven vsaka politika, vsako strankarstvo. Ni glavna reč to, kdo in kaj si, ampak koliko znaš. Ne strankarsko pripadništvo, ampak znanje naj se ocenjuje. Dokler bo pa znanje ničla, vse pa strankarska pripadnost, toliko časa pa nikar ne pričakujmo, da bomo dobivali na najbolj odgovorna mesta v državi v resnici sposobne ljudi...

Mislím, da bo tudi bolje, če se vpeljejo spet kakor nekdanj: klasične gimnazije in realke. Realna gimnazija se dozdeva nam nekaj, kar ni ne tič ne miš. Preveč predmetov in premalo znanja. Naj se spet vpelje sistem takozvanih prostih predmetov, kakor smo jih imeli včasih, pa tudi ne bo nič napakega. Čemu bi silil otroka k petju, če nima poslušna, čemu k risanju, če nima roke za ta predmet, čemu tako povisevanje in oboževanje telesne vzgoje! Čudno pa, zakaj so domalega vse naše gimnazije zavrgle zelo potrebni pouk stenografije. Prav tako je g. inspektor svojčas pametno predlagal, naj se vpelje kot prosti predmet strojepisje. Kdo bo pač poslušal pametnega in izkušnega šolnika! Dobro pa vem, da bi ta dva predmeta dobro služila že vsakemu občinskemu tajniku. Ali naj se ju šele uči, ko bo zasedel častitljivo mesto novo nastavljenega občinskega tajnika? Bo pač prepozno.

Mimogrede povedano: odpravi naj se tudi na vsak način monopoliziranje tako šolskih zvezkov kakor tudi učnih knjig. Enotnost v teh dveh zadevah ne bo doprinesla zaželjenega uspeha. Ponižuje pa naše dijake, profesorje, trgovce in založnike. Če jih naravnost ne ubija Patrioticnega četa pa ne vžge niti za iskrico ne. Kako naj se dijaki učijo iz knjige, v kateri mrgoli na kupe grobih in debelih slovniških napak! Takih napak, za katere bi on v šoli upravičeno in po zaslužnju dobil dveke. V šolski učni knjigi pa smejo biti, zato ker je monopolizirana! Kako naj z veseljem poučuje profesor, ko mu pa taka skaza na ves glas govori: »Tudi ti bi lahko spisal knjigo svoje stroke, pa ti ni dano. Zdaj moraš učiti iz te, tebi vsiljene knjige to, kar ti desetkrat bolje znaš!« Več svobodnega razmaha našim profesorjem, odličnim šolnikom, več našim založnikom, saj država lahko tudi drugače uadira in preprečuje oduševstvo na šolskem knjižnem in zvezkarskem trgu. Kaj pa, če niso zvezki naših založnikov boljši in cenejši kakor monopolski? Tako vsaj mnogi upravičeno pritrjujejo...

Ni moj namen, da bi hotel s temi vrsticami kogarkoli poniževati. Tudi gg. profesorjem in profesoricam z našega juga vsa čast. Saj sem prepričan, da bodo tudi oni raje in uspešneje poučevali tam, kjer bodo videli sad svojega truda kronan z uspehi, kakor pa tam, kjer vidijo, da po krivdi svojih višjih ne morejo biti deležni uspehov, kakršne bi radi. Dvignite našo šolo, prizgite iskro veselja našim profesorjem in v blagor naše šolske mladine so prišle te vrstice na dan. To bo v največjo korist tudi naroda in države. Jan.

Spott

Pravila nogometne igre

Podrobna razlaga pravila 11

Indirektni prosti udarec
Direktno se ne more doseči gola iz: 1. Početnega udarca. 2. Udarca z vrat. 3. Prostega udarca, prisojenega radi: a) ofsajda; b) če nosi vratar žogo več kot 4 korake; c) če igralec sicer pravilno, toda v nepravem času napade vratarja; d) če pri kazenskem udarcu žoga ni bila udarjena naprej; e) če se igralec pri metanju žoge iz auta, izvedbi prostega udarca ali brez udarca žoge ponovno dotakne, predno se je iste dotaknil katerikoli drugi igralec; f) če vstopi igralec na igrišče v času, ko igra ni prekinjena in se ni javil sodniku; g) če igralec igra proti nasprotniku tako, da je videti, da preti nevarna igra, v kolikor sodnik ne uvidi potrebe po strožjem kaznovanju; h) radi nešportnega obnašanja na igrišču; i) če se igralec pri »sodni žogi« dotakne (ne z roko) žoge prej, kot je žoga dosegla tla.

Navodila za sodnika
Iz direktnega prostega udarca se direktno lahko doseže gol samo proti stranki, ki je prestopel zagrešila, nikdar pa ne lastnega gola. Na primer: V kazenskem prostoru izvrši igralec napadajoče stranke nad igralcem branee stranke prestopajoče po § 9. Kazen: Direktni prosti udarec. Igralec branee stranke namesti žogo na odkazano mesto ter namesto da bi udaril žogo proti protivniku, odda isto svojemu vratarju. Žoga prevlači prečno črto v lastnih vratih, ne da bi se je vratar kakorkoli dotaknil. To ni gol — temveč udarec s kota.

Pravilo 12

Igralec ne sme nositi čevljev z žebli, če niso isti popolnoma pogrezneni v usnje. Kovinaste ploščice ali vložke iz trdega gumija na čevljih ali golenicah niso dovoljene, čeprav so iste pokrite z usnjem. Usnjeni pasovi ali krpice, v kolikor se iste uporabljajo na petah ali podplatih, ne smejo biti niti višje niti ožje kot 12 mm. Biti morajo zaokroženih robov, nameščene čez podplat in ne smejo biti stožčaste ali koničaste oblike. Zebli, s katerimi so pritrjeni, morajo biti povsem vdeleni v usnje. Vsakega igralca, čigar obutev ne bi ustrezala predpisom tega pravila, je treba iz igre izključiti. Če je igralec iz tega ali onega vzroka zapustil igrišče ali če želi vstopiti v igro šele po njenem pričetku, sme vstopiti v igro le takrat, če je žoga iz igre; obenem pa se mora prijaviti sodniku. Na zahtevo mora sodnik pred pričetkom igre ali v odmoru pregledati obutev igralcev. Mehak gumi na podplatih se ne smatra za prestopko proti temu pravilu. (Int. Board.)

Podrobna razlaga pravila 12

Obutev igralcev.
Igralec ne sme nositi čevljev z žebli, če niso isti popolnoma pogrezneni v usnje. Kovinaste ploščice ali vložke iz trdega gumija na čevljih ali golenicah niso dovoljene, čeprav so iste pokrite z usnjem. Usnjeni pasovi.
Usnjeni pasovi morajo biti pritrjeni po celi širni podplatu, biti morajo ploščati in ne ostrobojni, vsaj 12 mm široki ter največ 12 mm visoki. Zebli, s katerimi so pritrjeni, morajo biti povsem vdeleni v usnje. Usnjene krpice.
Usnjene krpice, v kolikor se uporabljajo na petah ali podplatih, morajo biti okrogle s premerom vsaj 12 mm in več kot 12 mm visoke. Ne smejo biti stožčaste ali koničaste oblike. Zebli, s katerimi so pritrjene, morajo biti povsem vdeleni v usnje. Navodila za sodnika.
Vsakega igralca, čigar obutev ne bi ustrezala predpisom tega pravila, je treba iz igre izključiti. Sodnik sme vsak čas pregledati obutev igralcev. Igralci pa smejo zahtevati od sodnika, da pregleda obutev samo pred pričetkom igre ali v odmoru, med igro pa samo v posameznem primeru, če je za to dan povod. Nikakor pa niso igralci opravičeni zahtevati od sodnika, da bi med igro pregledal vsem igralcem obutev. Zaradi nepravilne obutve izključeni igralce nima več pravice nastopa v igri. Vsak igralec mora imeti predpisano obutev. Bos ali z nepravilnimi čevlji (sandale, nizki čevlji, telovadnji čevlji itd.) igralec ne sme nastopiti. Vse, kar bi na obutvi lahko imelo nevarne posledice za nasprotnika (celne obveze, s sponkami, podveze itd.), ni dovoljeno. Če se igralec vrne v igro ali če vstopi v igro šele po njenem začetku in se ne prijavi sodniku, ga mora sodnik opomniti. Če je bila zaradi tega igra prekinjena, jo je nadaljevati v smislu predpisov § 16 pravil igre. Če ta igralec razen tega zakrivi še kak drug pregrešek, se kaznuje po predpisih, ki jih je prekršil. V tem tolmačenju so izpremenjene samo sankcije, dočim je predpis ostal isti. Igralec se mora tudi nadalje prijaviti sodniku, kadar stopi v igro po njenem začetku, ali če se v igro vrne. Da ne bi sodnika motil, dokler je igra v teku, se more prijaviti ob katerikoli prekinitvi igre. Če pa igralec stopi na igrišče v teku igre in v njo poseže ter s tem sodnika prisili, da igro prekine, mora sodnik igralca opomniti in igro nadaljevati s »sodnikovo žogo«.

Amaterski svetovni rekordi v doiganju u teži

Mednarodna tekoatletska zveza je z dnem 15. septembra t. l. objavila liste svetovnih rekordov v dviganju uteži, ki so jih dosegli amaterji. Takole izgleda ta lista:

Enoročni poteg z desnico
Peresna teža: Baril (Francija) 76 kg.
Lahka teža: Haas (Avstrija) 85 kg.
Srednja teža: Lachmann (Avstrija) 92.5 kg.
Polteška teža: Haller (Avstrija) 95 kg.
Teška teža: Rigoulet (Francija) 101 kg.

Enoročni poteg z levico
Peresna: Schweiger (Nemčija) 75 kg.
Lahka: Schweiger (Nemčija) 82.5 kg.

Če vam lasje izpadajo pomagata Silvikrin

Koncentrirana naravna hrana za lase

Prepreča in ustavlja izpadanje las, pospešuje rast las in ohrani kožo glave zdravo. Odstrani prhut skoraj čez noč.

Postavite še danes steklenico Silvikrina na svoj umivalnik.

Silvikrin, iznajdba slavnega biologa Dr. Ja. Weidnerja, je nov preparat, ki z zunanjim dovajanjem organskih tvarin uspešno hrani tkivo za proizvajanje las ter ga usposablja za novo, zdravo rast las.

Lotion Silvikrin Din 27.—

Dobi se v vseh strokovnih trgovinah.

Skrbite za svojo kožo glave, pa tudi Vaša koža glave skrbela za rast Vaših las. Vaši koži glave je treba Silvikrina!

Y-104-G

Gledališče in koncerti

Ljubljanska drama: „Beraška opera“

(30. septembra 1937.)

Uprizoritev »Beraške opere« je brez dvoma kočljivo vprašanje; kočljivo je to delo e čisto lepotečnega vidika, pa tudi vzgojno ne more biti v isti smeri, kjer se lepota in resnica prikazujeta v kolikor mogoče skladni in čim prikupnejši podobi. Zato povprečna sodba utegne reči, da je nelepo, da je celo odurno in prestopko.

In vendar je stvar precej drugačna, če skušamo dojeti delo v njegovem bistvu, v zgodovinski povezanosti, pa tudi v tisti resničnosti, ki je potrebna, da življenje sprejemamo v celoti njegovih nasprotij. Tudi razbojniki, zločinci in aravno ponižani imajo svoj sklenjeni svet, grozen, pa vendar živ v njem človeške duše, se love za svojo pravico in čast in imajo morda še vsaj zadnje: občutek žalosti ne biti in čut za brambo. Vse te nelepe resničnosti se v življenju navadno rešujejo ko bolni duševni pojavi ali kot pravno zdravljenje družbene groze; niti dobrodelnost niti dušno pastirstvo jim večkrat ne moreta do živega. Tako je snov »Beraške opere«: podobe iz krajev človeške ponižanosti in prepalosti, kritiki nasprotovanja in klenci po kruhu in čaeti. Sicer pa z zgodbami v tej operi niti tako grozno ni — »Beraška opera« je v osnovi parodija opere. Tam nastopajo v zlaganem blešku vitezi in vladarji, prikazujejo se slovesnosti v pretirani veličini in celo najosebnejši, najprirodnejši trenutki življenja, ljubezen in smrt se upodabljajo v arijah, dvospevih in zborih — tu se vse tako stvari kažejo v nasprotnih podobah, pa življenju mnogo bliže. Tako je nasproti romantično baročnemu evetu oper postavil Anglež John Gay v začetku 18. stoletja svojo »Beraško opero«; s podobami iz beraškega razbojniškega in vlačugarskega življenja smeši operno umetnost, obenem pa odpira pogled v svet, kjer žive ubožci vseh vrst. Tu igra organizirana beraška armada, ki jo tiransko vlada poglavar Jonathan Feachum; njegova hči Polly se proti očetu volji omoži s poglavarjem tolovajske tolpe Macbeathom. Macbeath svatuje k v koniskem hlevu in pripravlja ob času kraljičnega kronanja nova presenečenja; zakaj nič se mu ne more zgoditi, saj policijski načelnik je njegov mladostni prijatelj. Končno ga ugónobi tastaova maščevalnost in njegova lastna neugnanost ponočnjaštva. Že stoji pod vislicami. Toda na morišču doživimo presenečenje: kraljica hoče gledalce pritegniti od morišča na cesto, da gledajo njen spreved kronanja, zato tolovajja pomilosti, ga povzdigne celo v plemiški stan in mu nakloni letno rento. Tako se v tej igri s petjem mešajo literarna in muzikalna satira, spaka in obojejaški humor z najbolj golo resničnostjo. Toda navna, skoraj pravilna romantika se sproti spreminja v pretresljive ugovore ponižanega človeštva. Zato ta igra, ki je zložena iz docela starih, obenem pa najbolj živih sodobnih občutij, vpliva zelo čudno: budi smeh in sočutje obenem, toda vse drugače, docela prvinsko; morda je prav zaradi godbe pravo nasprotje vsake tragikomedije. Kdor obojeja: smeha in resničnega sočutja obenem ne prenese, igre ne bo prav razumel in naj si ne obeta užitka. Ta umetnost ni lepa, ampak je kljub svoji današnji kabarnosti resnično grozna.

Snov je po vsem izrazito angleška. Kdor se spomni morda na W. Scottov uvod v »Starinarju«, kjer pisatelj obirno govori o angleških beračih,

ali kdor je bral o razvoju družbene zakonodaje izza Elizabete, zlasti o ubožnih zakonih, ki so potisnili Dickensu v roke pero za Oliverja Twista, si pod zunanjo plastjo strogo urejene angleške družbe more šele misliti elikovito grozo junaških beračev, tatov in tolovajev. Ali ni senca te groteskne šale šla tudi mimo Cankarjevega »Pohujšanja«, ali nam pri tem ne stopijo bolj živo in bolj resnično pred oči nekatere novejšje podobe iz potepuškega življenja v Molnarjevih in Langerjevih igrah, ali celo našega Leskova »Drugi breg«?

»Beraška opera« je dobila v predelavi Berta Brechta novo obliko. »Songie«, ki jih je prireditelj vpletel, dajejo tudi globljo vsebino. Te pesmi so pretresljive balade, večinoma prave umetnine, saj jih je nekaj napisal sam Villon. Godba Kurta Weila uporablja poleg starihskih primerov skoraj same izrazite novotarske oblike, zato delo vpliva še bolj dražljivo. Omeniti je posebej, da so prireditelji in prevajalci slovenskega besedila odlično izvršili svojo nalogo. — Sporno vprašanje, ali naj to delo uprizorja drama ali opera, je naša Drama odlično odločila. Zakaj prav gledališka umetnost, ki je v svojem izrazu bližja resničnosti in se more »parodirati« tudi neposredno približati, lahko to dramsko spevoigro res prav podaja. Naši igralci niso samo dobro prikazali paradije, ampak so tudi spodobni pevci v splošnem lahko ugotovimo, da bi značaja nekaterih »songov« in zlasti igre ne mogel bolje izraziti noben pevec. Zato lahko pritejemo »Beraško opero« pod vodstvom ing. arch. B. Stupice med prav posebne dramske dogodke. Duhovita zamisel celotne uprizoritve, zaostara, prizorišča in igre same dokazuje režiserjeve vrline, zlasti njegovo izvirnost in neposrednost. Režiser sam nam je z groteskno junaškimi potezami na eni strani, po drugi strani pa z vsakdanjo preprostostjo igral poglavarja Macbeatha. Strohotno razumna in komično topa dvojica sta zakonca Jonathan in Peachumka, ki ju igra ta in pojeta g. Debevec in ga. P. Juvanova. Ga. Severjeva, odlična v oblikovanju tragičnih nizin, je s pretresljivo dramatičnostjo podala tudi svoje pesmi. Policijski šef g. Skrbinska je ostra, skoraj veličastna kreatura, njegova hči Lucy ge. Boltarjeve pa navno nasprotje ženske občutljivosti. Krepki čestni tolovaji so gg. Daneš, Potokar, Drenovec, Plut Planecki. Muzikalno vodstvo te svojevrstne igre ima g. B. Adamič. F. K.

Programi Radio Ljubljana

Cetrtek, 7. oktobra: 12.00 Slavni glasovi (ploščo) — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Cas, spored, obvestila — 14.00 Vreme, borza — 18.00 Koncert Radliskega orkestra — 18.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19.00 Cas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nacionalna ura: Savez skola kraljevine Jugoslavije — 19.50 Deset minut zabave — 20.00 L. ura slovenske zbrovske glasbe. Sodelujejo: pevski zbor »Slovene«, Radliski orkester in g. Srečko Kopore (vodna beseda). Dirigent: Heri Svetel — 21.30 30 minut za ples (ploščo) — 22.00 Cas, vreme, poročila, spored — 22.15 Flauta solo, izvaja g. Filip Bernard: Handel: Sonata št. IV., V., VI.; pri klavirju g. prof. Lipovek. — Konec ob 23.

Drugi programi

Cetrtek, 7. oktobra, Beograd: 20.20 Simf. konc. — 22.15 Prenos iz restavracije — Zagreb: 20.20 Beograd 22.20 Plesna glasba — Duaj: 19.25 Pester koncert — 21 Mozart — 21.50 Antična gl. — 22.20 Plesna gl. — Budimpešta: 20.10 Slušna slika — 21.10 Sonata — 22.15 Rad. ork. — Trst-Milano: 20.40 Pesta gl. — 21 Trubadur, prenos opere — Rim-Bari: 20.40 Pesta gl. — 21 Veselozgra — Ilba

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; šentlovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enkolonska 3 mm vsoka poltina vrstica po Din 2-50. Za pisemne odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobne

Steklar
se sprejme. — Kollmann, Mestni trg. (b)

Krojaškega pomočnika
sprejme Verhovc Andrej, Zaloška cesta, Moste 66, Ljubljana. (b)

Trgovski pomočnik
dober prodajalec manufaktur, specijalne in seševalne stroje, s šoferskim izpitom, priden, delaven, pošten, vojašine prost, se takoj sprejme v večji podeželski trgovini. Pisemne ponudbe upravi »Slovenca« v Celju pod »Dober šofer« 16.135. (b)

Prodamo

Prilika ugodnega nakupa
trenčkotov, hubertusov, oblek itd. Presker, Ljubljana, Sv. Petra cesta 14.

Jabolka
raznih vrst prodaja na vagon, avtomobile in za boje Peter Setina, Sevnica ob Savi. (1)

UNION

Največji zgodovinski film
Marija Stuart
v glavnih vlogah **Katarina Hepburn** in **Fredrich March**
Eden izmed obiskovalcev tega filma, ki ga do določil šeb bo dobil modern damski klobut po vzorcu Marije Stuart, model Salosa Truda. Klobut je razstavljen v Unionu.
Danes predstava ob 16 uri, obe večerni predstavi odpadeta valed Krekove proslave.

SLUGA

Hči Samuraja
Prvi veliki nemško-japonski film v vrsti znamenitega tvorca animiranih filmov dr. ARNOLDA BETSUKO HARA FRANCŠA. ISAMU KOBUGI

MATICA

Sijaj in nižine Pariza
v velikem genjalnega režiserja
Zlotaec iz Eden bara
Harry Baur — inkisnov
Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Lep jedilni kostanj
rešetan, nudi najceneje Artur Nachbar, Radeče.

Kožuho vino
se najugodnejše kupi in strokovno izdela pri Dolence Josip, Ljubljana, Sv. Petra cesta 19, telefon 22-62. (1)

Kislo zelje, repo, sarmo
prvo vrstno, po konkurenčni ceni, dobavlja vsako množino Homan, Sv. Petra cesta 81, Ljubljana. — Telefon 35-29. (1)

Zavesa za okna
posteljna pregrinjala, blago za preobleke pohištva z največjo izbiro in zelo poceni nudi nova trgovina Gorčičar, Sv. Petra cesta 30. (1)

KAPPEL

PISALNI STROJI
so najmodernejše konstitracije, trajni in v cenah brez konkurence. Plačilo v ugodnih obrokih. Zantevajte neobvezno predvajanje. Rabljeni pisalni stroji se vzamejo v zameno. Samoprodaja pritrrdki:

Kleindienst & Posch
Maribor
Aleksandrova cesta 44

Železne postelje
po naročilu posteljno mreže iz pocinkane in pobakrene žice, ter vrtno zložljive železne stole dobite najceneje pri: STRGULEC PAVEL, Gosposvetska cesta št. 13, Ljubljana. (1)

FIGE

letošnje dalmatinske, za žganjekubo, zopet na zalogi. Dalje tudi
kislo zelje, repa in glavice za sarmo
v sodih po 25, 50 in 110 kg. — Najnižja dnevna cena.
I. Oražem
Moste, Ljubljana

Kupimo

Vsakovrstno
zlato kupuje
po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3

Fijakerski voz

(Landauer), dobro ohranjen, za prevažanje potnikov, kupim. Ponudbe s ceno na naslov: Božidar Duper, hotel »Imperial«, Dubrovnik. (1)

Denar

Denar — sveta vladar! Le plačaj par oglasov, pa kmalu zlati denar nastiše tvoj.

Vrednostne papirje
vseh vrst kupuje Slovenska banka v Ljubljani, Krekov trg 10, tel. 37-52

HRANILNE KNJIŽICE
vrednostne papirje vnovčuje po najboljši ceni in takojšnjemu izplačilu — izposluje vse bančne denarne, kreditne in blagovne posle
najkulantneje

ALOJZIJ PLANINŠEK
trg. ag. bančnih poslov
LJUBLJANA
Beethovnova ulica 14/I.
Telefon 35-10.

BANČNO KOM. ZAVOD
in **MENJALNICA**
MARIBOR
Aleksandrova ulica št. 40
vnovčuje

HRANILNE VLOGE
bank in hranilnic,
kupi
vrednostne papirje, valute in zlatnike po najvišji dnevni ceni.

Kupujte pri naših inserentih

Obvestilo!

Vljudno obveščamo, da smo obnovili staroznano že več let obstoječo informacijsko pisarno
preje J. Sever, sedaj J. Sever, dediči
Ljubljana, Gosposvetska cesta 14.
Vse tozadavne informacijske posle bodisi v trgovskih in privatnih stvareh bomo izvrševali najkulantneje in v najstrožji diskretnosti.
Se priporočamo
J. Sever, dediči, Ljubljana, Gosposvetska c. 14.

Posvetva

Ugodno in iz proste roke
prodam posestvo, obstoječe: 25 mernikov posestva, 3 ha gozda, sadni vrt, ves inventar in gospodarska poslopja; mlin in zaga na stalno vodno moč. Pojasnila daje: Valentin Kokalj, Visoko, Sv. Jurij pri Kranju. (p)

Kunaver Ludvik

gradbeno-strokovno nabrazeni posredovalec — Cesta 29. oktobra št. 6, telefon 37-33, ima napredaj večje število parcel, kompleksov, posestev, gozdov, trgovskih in stanovanjskih hiš in vil. Pooblaščen graditelj in sodni cenilec za nasvete brezplačno na razpolago. (p)

Pohištvo

Krasna orehova jedilnica
kredenca, raztegljiva, in majhna miza, svetiljka, vse novo, in 6 stolov napredaj za 1500 din. Tudi več belih omar iz mehkega lesa. Skladišče Ranzinger. (s)

Stanovanja

ODDAJO:
Petsobno stanovanje renovirano, v središču mesta, oddamo. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15.900. (c)

SOBE

ODDAJO:
Opremljeno sobo oddam dvema gospodičnima v Hrenovi ulici 17, pritličje. (s)

Lepo sobo
opremljeno - ali kabinet oddam. Naslov v upravi »Slovenca« pod 15.980. s

Dijaki

Sedmošolec - odličnjak
išče stanovanje in zajtrk proti instrukciji. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15.975. (D)

Išče se za visokošolko
v boljši družini soba z vso preskrbo, po možnosti nemška in francoska konverzacija. — Navedba cene. Naslov v upr. »Sl.« pod št. 15.942. (D)

8.000⁰⁰- dinarjev nagrade damo za novo KRILATICO!

Naša sedanja krilatica Vam je dobro znana: **MALO PORABI DOLGO TRAJA DOMAČA JE!**
Iščemo novo potom natečaja.

Danes smo dali v promet omejeno število kuponov, katere dobite popolnoma **BREZPLAČNO** pri Vašem dobavitelju žarnic. Izpolnite kupon z Vašim predlogom za **NOVO KRILATICO**, ter ga oddajte pri Vašem dobavitelju žarnic ali pa ga pošljite v zaprti kuverti na naš naslov.

- NAGRADE:**
1. Din 5.000⁰⁰—
 2. Din 2.000⁰⁰—
 3. Din 1.000⁰⁰—

POGOJI NATEČAJA:

1. Vsak lastnik kupona, izvenšči članov nagradnega odbora, lahko sodeluje brez vsakih stroškov. Vsak natečajnik more poslati samo en predlog, ki sestoji iz največ treh vrstic, ter podčrta prednosti in visoko kvaliteto naših žarnic.
2. Izpolnjeni kuponi se oddajo pri Vašem dobavitelju žarnic v vseh krajih države ali pa se pošljejo naravnost nam na naš naslov.
3. Zadnji dan sprejemanja kuponov je 31. oktober 1937, naknadno izročeni pa ne pridejo v poštev.
4. Odbor za oceno je: a) Dr. Ljudevit Šplajt, univerzitetni profesor, b) Dr. Dejan Despot, javni notar, c) Ing. Slavko Schidek.

Proti odloku tega odbora, kakor tudi proti razdelitvi nagrad ni ugovora, ter se izključuje vsak pravni lek.
5. Imena dobitnikov bodo objavljena v dnevnem časopisju, odnosno bodo nagrajenci pisemno obveščeni.
6. Nagrajene krilalice preidejo z vsemi pravicami v last: **DIS Domača Industrija Šjalica, Zagreb, Domobraska 11.**
Visoka kvaliteta naših prvovrstnih DIS žarnic Vam je znana, kar Vam znatno olajša delo.

DIS
domača industrija žarnic.

Pouk

Prihodnji krojni tečaj
za damska oblačila bo od 14. okt. do 4. nov. 1937. Priglasitve sprejema dnevno

TEODOR KUNC
lastnik od kralj. banške uprave dovoljene sole
LJUBLJANA
Aleksandrova cesta 5/II.
Sirite »Slovenca«!

Prodamo

kompletno novo mašinerijo kakor tudi sušilnico in embalažo za izdelavo toaletnega mila in kozmetike. Resni kupci naj se obrnejo na Propagando d. d., Zagreb, Jelačičev trg 5 pod »R. 4257«.

„Slovenčeva“ podružnica
Ljubljana, Turševa cesta
(palača Poštni dom)

Vzajemna posojilnica

v Ljubljani, r. z. z. o. z.
Miklošičeva cesta 7

nudi za vloge popolno varnost in jih obrestuje po 4% do 5% po dogovoru. Nove vloge so vsak čas v celoti na razpolago. — Daje tudi kratkoročna posojila po nizki obrestni meri.

Agnes Günther: 110

Dušica - Rožamarija

Seveda boste mnogo zaslužili, ako ostanete stanoviti ter se v naprej razstavljate po galerijah svojo plavalaso krasotico. Toda škoda je za Vas! Vi znate še vse kaj drugega, vse imenitnejšega! To sem Vam hotel povedati, ko si nameravam ogledati v tretje Vašo lipovo princeso. Od tovariša najboljšje želje! In gornjo kitico se naučite iz glave.

Vaš...
Harro se je bučno nasmejtal ter odložil pismo na kup k ostalim. Prosijo ga dovoljenja, da bi smeli razmnožiti njegovo sliko in še marsikaj drugega. Harro je vse odklonil.

»S teboj ne bodo trgovali, Rožamarija. Ne morem dopustiti, da bi te vsak navdušen prodajalec pritrldil na steno in to še v družbi kakšne lepe plesalke ali igralke.«

Knez je postajal nestrpen. Hotel je že imeti sliko doma. Vendar pa se je radoval, če mu je pokazala Rožamarija kak čaršniški izrezek, ki jih je Ivan Friderik zbiral in pošiljal. Nekega dne je kneginja izvedela, da nameravajo to sliko obesiti v veliko dvorano. Njena lastna slika, s katero je bila še vedno zadovoljna, je visela v modri sobi. Toda slika Rožamarije ne sme v veliko dvorano!

Napadla je celo Harra. Akoravno je Harro sicer zelo vpluden s kneginjo, toda tokrat si prav nič ni prizadeval. Bil je izredno trimast in knez se je ob tej borbi zadovoljno smehljaj. Slika, da je prikladna za dvorano, da so barve ubrane najlepše zanjo, da so mu to steno objubilili in da nikakor ne more popustiti. Uspeš je, vsaj na videz, toda Rožamarijin račun je bil pri kneginji obremenjen z novo postavko.

Povrh tega pa je kneginja pravkar zvedela, da so prodali palačo v Berlinu. Zmeraj jasneje se

je zavedala, da je nevarno, vablivo igrakanje v florentinski cvetlični barčici pri kraju. Vedno bolj so izginjali jambori v tujih vodah ter postajali nedosegljivi.

Nekega tepega novembarskega dne pa so pripeli pohišveni vozovi z opremo berlinske palače. Grad v Braunecku, ki je itak že prenatrčan, si prizadeva, da bi pospravili še te grizljive Kneginje je spoznala nepreklicno dejstvo šele, ko so izpraznjevali velike sive vozove na grajskem dvorišču, ko je bilo po galerijah vse polno slik in ogledal, ko so v zadregi znosili v kapelo nepotrebne divane, ko je videla pod obokanim vvhodom na dvorišču sloneti v rjave vreče spravljene lestenice.

Začutila je, kar se polasti ponosne kmetice, ko se znajde hipoma v koticu.

Brauneck ji je postal koticček. Pred seboj vidi enakomerno, dolgočasno življenje matrone. Nekaj obiskov za časa lova, tu pa tam kak sprejem, kaka dobrodela uprizoritev! Ne ona zabavna berlinska dobrodelnost, ampak dolgočasna, podeželna, pri kateri delimo zlatnike, sprejemamo bolničarke ter obiskujemo po šolah množice neukusno obledenih otrok.

Pohišveni vozovi, iz katerih se pojavlja vedno več zastrtih predmetov, se zdijo kneginji kot sive krste. Kadar bodo vozovi izginili, bo odšla z njimi tudi njena mladost.

Kneginja zre na grajsko dvorišče, kjer si ne vedo več pomagati. Čelo odlična gospodična Berger, ki ima vodstvo v svojih spretnih rokah, je malodane že obupana.

Pravkar je pridrdral neki voz. Po udarcih kopit brž presodi kneginja da so to zlatorajski konjičji iz Thorsteina. Toda že se je prikazala na dvorišču Rožamarija ter se vsa presenečena ustavila. Vendar pa ni sama. Govori čez ramo, gotovo stoji za njo njen soprog. Zvonko se je nasmejala. To je še vedno njen zvonki otroški smeh. Ogleduje si vse te stvari, dviga platnene zastore in brž so se razvedrili vsi obrazi. Zovejo

jo še vedno 'princeso' in pri vseh je priljubljena. Videti je, kot bi dajala navodila in kneginja razmišlja: »Zaukazuje tu doli, kot bi bilo vse to njena lastnina! Kneginja si je ves nered le skozi okno ogledovala ter se jezila, da bi pa sama posegla vmes, ji ni prišlo niti na misel.

»Naj si nikar ne domišljuje ta Rožamarija, da sme tu zapovedovati po mili volji!«

Rožamarija ni zapazila kneginje in je tudi ni mogla videti, ker stoji poleg nje visoko ogledalo. Izžarevajoči sončni žarki ji jemljejo vid. Rožamarija se niti ne zmišlja nanjo. Brez vsake skrbi je in se raduje v svoji otroški domačiji, obdana od ljudi, ki jih po večini pozna, odkar se spominja.

Kneginjo že bole oči od tega neprestanega, nepremičnega gledanja. Teško koga usode se še ni docela zavrtelo. Hudo pritiska na njeno srce. Vzbuja se ji rahla domneva, da bi mogla imeti Rožamarija tudi pri prodaji palače svoje prste vmes. Knezu gotovo ni moglo biti toliko do denarja, moral je imeti kak tehtnejši vzrok. Tega bi morda lahko izvedela od onele gospe v sivozametni obleki tam doli. Ko bi hipno stopila pred njo z vzklikom: »Ti gotovo veš, zakaj je moralo do tega priti,« bi mogla brati odgovor v njenih sivih očeh.

Zdaj je prišel še knez in je poljubljaj hčeri roko. Nekaj se posvetujeta. Kot bi kneginje vobče ne bilo več na svetu! Zdajci se Rožamarija nasmeje. Njunih besed ne more razumeti, toda razgovarjata se o njej. Domneva, da je šlišala svoje ime. In oba sta se nasmejala. Majhen je sicer vzrok, neznan krivica, katero sta dozdevno zagrešila ta dva tu doli. In vendar je kneginja vnovič ranjena! En sam prašek, in že se je zaril strup v svežo rano!

Rožamarija in njen oče sta že davno odšla, kneginja pa še vedno nepremično stoji pri oknu. Sonce ne obsveja več dvorišče in sive senice legajo nanj. Hipoma jo je strlelo. S počasnimi koraki odide v svojo sobo ter se zaklene vanjo.

Tam zunaj ji je bila šinila v glavo neka misel. V to se je kneginja zagrizla in se igracka z njo. Ze sama igra jo ogreva. Kaj, ko bi se kdaj kolo zaobrnilo! Tu bi se dalo poseči vmes in ga malce pognati, da bi pogazilo tudi nekaj drugih src.

Srce kneginje je podobno zaledeneli jami, v kateri plapolala nezaten plamenček. Ni nikake varnosti, da bi se led stalil, vendar pa more zreti v rdeči ogenj ter si skrivoma ogrevati premaženo srce. In kneginja strmi v ta plamenček. Malo da ji ne jemlje vida. Kolika toplota izžareva iz njega!

Zdajci začne kneginja pregledovati seznam grehov, ki jih je zakrivila proti njej Rožamarija. Njena največja pregreha, ki pa se skriva pod drugim, je — ta pokmetavzeni grof Thorstein! In vendar ji začne srce hitreje in čvrsteje utripati, čim se pokaže njegova ponosna glava. Kadar jo je tu pa tam zarana srečal v gozdu na svojem visokem vranu, s starim oguljenim klobučkom na glavi, v častitljivih, usnjatih hlačkah, katere je bil podedoval še po svojem očetu, se je vselej izredno vzradostila. Bila mu je hvaležna za vsak prijazen pozdrav, za vsak pogled iz njegovih sončnih oči...

Toda to mora ostati prikrto. Najbolje bo, da zaključi ta seznam. In zdaj pride še ta Rožamarija ter se hoče vgnezditi v Braunecku. Prstan je nosi in doslej še ni našla priložnosti, da bi ji ga oče potegnil raz roko. Njeno sliko hočejo obesiti v dvorano! Čemu so prodali palačo v Berlinu? Zdaj pa kosa plen in se smeje. Da, smeje se, ko vidi, kako se v svoji nemoči njena mati zvija od gneva in jeze.

Kneginja je vzela majhen, zlat svinčnik in začrtala znake na kosu belega marmorja. Vedno več znakov se prikazuje! Nato zopet zastrmi v plamenček v zaledeneli jami, se ogreva ob njem in ob slikah, ki vstajajo iz njega.

Pa to je le igrakanje, sicer bi docela zmrznila v svojem koticu.